

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

בשביל ללדת האשה צריכה לחשוב שהיא קצת יותר קטנה מהבעל.
המחשבה הזו מתאימה לעולם הזה, עלמא דשקרא,
בו נדמה שהאשה פחות מהבעל.

בעולם האמת, המציאות לעתיד לבוא, דמות האשה תתגלה
במלוא קומתה, הדרה ויפיה — יראו שבאמת היא גדולה מהאיש.

[מתוך השיעור "חיי שרה" — מעקרות לאמהות']

חיי שרה תשפ"ב

חיי שרה ה'תשפ"ב

הניגון החסידי 24
ניגון מס' 501
כ"ה סיון תשפ"א

הסיפור החסידי 25
רבי מעשיל גלבשטיין
החסיד העצמאי, מחדש שמירת המקדש

מענות ותשובות 28
תשובות הרב לשואלים
על ישוב הדעת, ואיך מתפללים

פאָרום אַלֶּקְיִים 29
יום הַלֵּדָת!
רְזִי יִלְמֵד אוֹתָנוּ לָמָּה בְּכֻלָּל חוֹנְגִּים
יום הַגִּלְדָּת

נשיות מאמינה 04
נקודה מעובדת
הכח של האשה להקטין את עצמה

חיי שרה - מעקרות לאמהות 05
שיעור לבנות
התבוננות בסוד הנשיות היהודית
מתוך דמותה של שרה אמנו

קול אברהם 18
מעבר הדורות מאברהם ליצחק
תורות חסידיות לפרשה

לקט פירושים 22
תהלים ע"ח
לקט ביאורים למזמור החדש של הרב

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צ'ץ אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובתוכם לקוראינו.
לפניכם **גליון נפלאות לשבת חיי שרה** מלא בכל טוב, עם התבוננות עמוקה ומחודשת
בסוד הנשיות היהודית – אל תפספסו.

מה בגליון?

השיעור המרכזי הוא שיעור טרי ורענן, מיום ראשון, העוסק בדמותה של שרה אמנו, וממנה לדמות האשה-האמא בכלל, מומלץ לנשים ולגברים גם יחד (ואפשר גם איש ואשתו בחברותא...). מוסבר שאמנם בשרש שרה "שוה בקומתה" לאברהם, ואף גדולה ממנו, אך כדי להוליד בעולם הזה נצרך שיהיה מצב של הזדקקות האשה לאיש. מכאן נמתיק את צחוקה של שרה, ונמשיך בתובנות עמוקות על הריון ולידה ועוד.

השיעור השני – מתוך רשימת הרב – עוסק בביאורי החסידות על הפרשה, בעל יסוד העבודה (סלונים), הרבי מקוצק והקדושת לוי (בו אנו עוסקים דרך קבע), אך בשל קוצר הזמן נכתב ב'אותיות קצרות' ובראשי פרקים.

בסימן יום הולדת ה'עז' של הרב שליט"א, בע"ה ב'כח חשון, יום ה'חן של השנה – מובא לקט ביאורים על הפרק החדש, מזמור **עח** בתהלים.

במדור הסיפור החסידי נכיר את **רבי מעשיל גלבשטיין** שעסק בחידוש שמירת המקדש. **במענות** נלמד איך מתפללים, **ובמדור לילדים** נלמד איך הפך יום ההולדת מ"יום הולדת את פרעה" ליום חשוב בחיי היהודי, תזכורת נוספת לתאריך כ"ח חשון...

אנו מזכירים שכדאי מאד להרשם לתפוצת המייל, בכתובת הדוא"ל בתחתית העמוד הקודם.

ברכה מיוחדת לחוגגים ב"שבת חברון" עיה"ק!

שבת שלום ומבורך,

המערכת

התועדות יום הולדת ברוב שירה זמרה

יום רביעי כ"ח חשון 20:00, כפר חב"ד,

אולם התלמוד תורה, רחוב אדמו"ר הזקן 8

ברוב שירה זמרה, התועדות מיוחדת בשיר וניגון

מלחני הרב יצחק גינזבורג שליט"א

הציבור מוזמן! עזרת נשים פתוחה

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

אמונה (שחסרונו מודגש דווקא ביחס לצחוק-האמונה של אברהם). כאשר שרה 'קולטת' את העניין, ומקבלת גם את חסרונותיה באמונה, הופך הצחוק שלה לשמחה עצומה בלידת יצחק – "ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי".

סוד זה מלמדת שרה אמנו לכל אשה: אליבא דאמת, האשה שוה לאיש ואף עולה עליו. האמת הזו הולכת ונחשפת ככל שמתקרבים לדור הגאולה – דבר המתבטא ב"עלית המלכות" הפנימית ומשתקף בעלית מעמד האשה במציאות החיצונית (גם אם לעתים בצורה משובשת). אמנם, עד ל'עולם האמת' של הגאולה, עולמנו הוא עלמא דשקרא, כאשר השקר הגדול ביותר של העולם הוא הפחיתות המדומה של האשה (שבשרשה היא 'התנדבות' השכינה בכלל, וכל "חלק אלוך ממעל ממש" בפרט, לרדת מטה-מטה ולעמוד בעמדת פחיתות ונזקקות מול ה', הכל כדי "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים", וד"ל).

המקור הראשון לנכונות האשה למעט את עצמה הוא מיעוט הלבנה, שהכירה ש"אין שני מלכים יכולים להשתמש בכתר אחד" (דהיינו, שלא תיכון ביניהם זוגיות בריאה ופוריה), ובעקבות מיעוט עצמה זכתה לפיצוי של ריבוי כוכבים. כך, לכל אשה יש 'חוש' ב"ירידה צורך עליה" – היא מוכנה למעט את עצמה כדי לזכות בפיצוי של ריבוי ילדים-כוכבים (כשכל ילד הוא משיח בפוטנציאל, עליו נאמר "דרך כוכב מיעקב", ועל הולדתו מוכנה האמא למסור את נפשה). כשהאשה מתייחסת כך לירידה, הרי חולשתה ונזקקותה הם חלק מהיפי המושך שלה, הבונה יחס רך ומתוקן שמאפשר לה הריון ולידה בריאים, שמחים ומשיחיים.

נשיות מאמינה

שרה אמנו, האשה היהודיה הראשונה, היא הדגם המוצלח לנשיות זקופת-קומה, השווה לאיש ואף עולה עליו: כשאברהם מגייר את האנשים שרה מגיירת את הנשים, היא ה"גבירה" בבית אברהם, שרה-שוררת עבורו ועבור כל העולם, והיא אף גדולה מאברהם בנביאות עד שה' אומר לו "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה". כאברהם, המאמין הראשון, שרה מצטיינת באמונתה ומקבלת את כל מאורעות חייה בטוב, עד שעל "שני חיי שרה" נאמר ש"כולן שוים לטובה".

לאור זאת, כיצד ניתן להבין שסביב הבשורה על לידת יצחק 'נופלת' שרה מאברהם באמונתה ובטחונה בה', ובעוד אברהם צוחק צחוק של שמחה ואמון על הבשורה המפליאה היא צוחקת צחוק של פקפוק ואי-אמון (עליו מבקר אותה הקב"ה)? מוסבר שדווקא גדולת שרה פוגעת ביכולתה ללדת לאברהם בן – היא עומדת ביחס אליו כ'אחות' (שוה לו) או כ'אמא' (מעליו), אך לא יכולה להתייחס אליו כאשה הפתוחה לקבל את השפעת בעלה. לכן היתה שרה עקרה ש"אין לה [בית] ולד" – היא חסרה את כלי-הקיבול, החלל התלוי בתחושת שפלות וריקנות פנימית, הרחם בו נקלטת ומטופחת השפעת הבעל. לכן, כדי ללדת בן צריכה שרה להרגיש חסרה ביחס לאברהם אבינו, ואת תחושת החסרון הזו מעניק לה ה' כשהוא 'מפיל' אותה בצחוק של חוסר-

שיעור

התבוננות בפרשה

"חיי שרה" – מעקרות לאמהות

קיצור מהלך השיעור

השיעור שלפנינו, שנמסר לבנות תיכון "יעלת חן", עוסק בדמותה של שרה אמנו וב**תפקידיה הנשיים-אמהיים**. **פרק א** מסביר כיצד לצורך לידת ילדים צריכה האשה '**לרדת ממדרגתה'** ולהיות בעמדה פחותה מבעלה (על אף שמצד האמת היא שווה לו או גבוהה ממנו), ומתוך כך מעמיק **באמונתה של שרה** וביחס שלה לנפילות בחייה (כולל ה'נפילות' באמונה ובבטחון עצמם). זהו פרק יסודי וחשוב במיוחד לכל אחת ואחת (אבל מותר ומומלץ גם לגברים ללמוד אותו...). **פרק ב** מתבונן בשלשת פעלי ההבעה שמופיעים ביחס להריון ולידת יצחק – **אמר-דבר-מלל** – ולומד מהם יסודות חשובים ביחס בין **כניסה להריון וקושי הלידה** (כשהכל הולך לקראת השמחה והשבח כשזוכים לחבוק את הילד). **פרק ג** חוזר לפתיחת הפרשה ומעמיק בסגולות של **127**, "שני חיי שרה", במושגי פנימיות התורה וגם בחכמת החשבון.

א. שלמות וחסרון ב"חיי שרה"

ההשתוות של שרה

שוות לטובה.
יש פירוש בחסידות³ שהכוונה שאת כל מאורעות החיים שלה היא מקבלת בטוב – לכן כולם שויים לטובה. הכל טוב – מה שה' עושה הוא הטוב, לכן הכל טוב. כמובן, השנים הכי טובות שלה הן 37 השנים האחרונות שלה, "ויהיו" שנים, מאז שנולד יצחק – הבן שהיא צפתה, התפללה, התחננה לקב"ה שתזכה לו, עד שנולד לה בגיל תשעים. השנים האלה, "ויהיו

אנחנו מתחילים היום את פרשת חיי שרה – האמא הראשונה, המקור של עם ישראל. כתוב בפסוק ש"חיי שרה" הם "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים – שני חיי שרה"^א. הפסוק מתחיל "ויהיו חיי שרה" ונגמר "שני חיי שרה". בשביל מה צריך לכפול? רש"י כותב "שכולן שוין לטובה" – שכל השנים של שרה אמנו

¹ח מרחשון תשפ"ב, כפר חב"ד. נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה.

^א בראשית כג, א.

^ב תורת אבות עה"פ.

הסיפור¹ הוא שאליהו הנביא בא אליו בדמות של עני ואמר לו שכל דבר שקורה צריך לומר 'זאל זיין אזוי', 'שיהיה ככה', אני מקבל כמו שהוא, או שמבינים או שלא:

התולדות הגיע פעם לאיזה עיר, וסמוך לעיר הזאת נולד בן לאיזה יהודי ובא האיש להזמין את התולדות ובקשו לבוא לברית ויתן לו סנדקאות והסכים, אבל ביקש ממנו שרק כאשר הכל יהיה כבר מוכן ברגע האחרון לפני הברית יקראו אותו, כי אין לו זמן לחכות והבטיח לו היהודי שכן הוא והכל כבר מוכן, כשבא היהודי עם התולדות לבית ששם הברית ראו שיש רק תשעה ואי אפשר לעשות הברית, והאיש פחד מאד מהקפדתו של בעל התולדות ומיהר לרחוב לחפש עשירי, ומצא יהודי הולך לדרכו, שאל אותו אם הוא מוכן להצטרף לברית ולהיות עשירי, ענה לו זאל זיין אזוי [פירוש יהי כן], אח"כ שאל אותו אם הוא רוצה באיזה כיבוד, ענה זאל זיין אזוי, וכל דבר ששאלו אותו ענה זאל זיין אזוי, כשבא לבית שאלו התולדות מי אתה יהודי: ענה זאל זיין אזוי, ואחרי הברית ביקש התולדות שיקראו לחדר שלו ונעלם האיש ואיננו. והיה זאת לתמיהה גדולה להתולדות, ועשה שאלה בשמים מי היה האיש, ענו לו שזה היה אליהו הנביא ובא ללמד אותו שעל כל דבר צריכים להגיד זאל זיין אזוי, כלומר לקבל הכל מה שהקב"ה עושה באהבה, כל מה שעובר על האדם ירגיל עצמו תמיד לומר זאל זיין אזוי. אחר כך עלה התולדות על העגלה ונסע לדרכו מן הברית, פתאום ניגש אליו איש אחד וביקשו שיתן לו לעלות על העגלה, ושאל אותו התולדות מי אתה ושוב ענה זאל זיין אזוי.

1 המצוטט בפנים הוא מהספר יהי אור (שוורצמן) מערכת התולדות יעקב יוסף סיפור לו (הובא בנפלאות הצדיקים כ"ד תשרי), והובא בכמה גוונים בספרים שונים. ברשימות דברים מדור הבעש"ט סיפורי הנוסח הוא שבעל התולדות בקש מהבעש"ט עצה נגד הקפדה ושיזכה לגילוי אליהו והבטיחו הבעש"ט על כך, ובדרכו חזרה עלה לעגלתו הלך שהשאיר את רגליו בחוץ וכששאלו מדוע עושה כך ענה לו "אשרי העם שככה לו", המאושר היא מי "שככה לו", שטוב לו בכל מצב שיהיה - הובא ונתבאר באור ישראל ח"ג עמ' לו:ב.

חיי שרה", הם עיקר הצחוק והשמחה שלה - "צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי"². על אף שעיקר השמחה שלה בחיים הוא בשנים האחרונות, בהן יש לה בן, סוף הפסוק אומר שאף על פי כן כולן שוין לטובה - גם כשהיתה במצוקה נפשית, בפנימיות היא קבלה הכל בטוב, באמונה שכל מה שה' עושה הוא טוב, הכי טוב. בחסידות³ קוראים למדה הזו מדת ההשתוות, כמו בפסוק "שויתי הוי' לנגדי תמיד"⁴ - היות שהכל מ"הוי'", שם המיוחד, שם הרחמים, הכל רחמי שמים, וממילא הכל בעיני שוה לטובה ("שויתי"). לפעמים אני מבין ומרגיש שהכל רחמי שמים ולפעמים לא כל כך מבין ומרגיש זאת - אבל אני מאמין בכך. היסוד הוא האמונה שהכל לטובה (וכידוע⁵ הרמז שאמונה שוה שש פעמים טוב, ששת הצירופים של המלה טוב - טוב בכל צורה אפשרית שלו), ולכן אני מקבל הכל טוב - זו מדת ההשתוות, ה"כולן שוין לטובה" של שרה.

גם כששרה היתה במצוקה נפשית, בפנימיות היא קבלה הכל בטוב, באמונה שכל מה שה' עושה הוא טוב, הכי טוב

'זאל זיין אזוי'

יש סיפור על אחד מגדולי תלמידי הבעש"ט, בעל התולדות יעקב יוסף, שמצד הטבע שלו היה קפדן - אבל הבעש"ט לימד אותו שצריך לא להקפיד אף פעם כי הכל מה' ולקבל הכל במה שנקרא שויון נפש. יש ביטוי באידיש 'זאל זיין אזוי', 'שיהיה ככה' - אף על פי שרציתי שיהיה אחרת, אבל יצא לא כמו שרציתי, כמו שה' רצה, אז 'שיהיה ככה'. זו מדת ההשתוות, לקבל הכל בשויון נפש.

ג בראשית כא, ו.

ד כש"ט (קה"ת) אות רכ"א.

ה תהלים טז, ח.

ו ראה סוד ה' ליראיו כללי השערים פ"ח (עמ' כב). ובכ"מ.

אצל שרה אמנו,

בטחון הוא
שתהיה בטוחה
במאה אחוז
שתזכה לילד, אף
על פי שלא יתכן
בדרך הטבע

ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק"¹, אחרי לידת יצחק, אמר לו ה' "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה"² – מכאן לומדים חז"ל ששרה היתה גדולה מאברהם בנביאות³. על שרה אמנו דורשים⁴ "איזו היא אשה כשרה? העושה רצון

בעלה"⁵ – אשה פְּשָׁה, כמו שרה (פְּשָׁה), עושה־מתקנת (עשיה היא לשון תיקון)⁶ את רצון בעלה. לאברהם היה חבל לגרש את ישמעאל, הוא מבקש "לו ישמעאל יחיה לפניך"⁷, אבל שרה ידעה שצריך לעשות ביניהם הבדלה – ברית מילה שמבדילה בין הקליפה לקדושה – וה' אומר לאברהם "שמע בקלה". כאן שרה לא רק מאמינה שה' ינהיג את העולם בסדר – היא יודעת מה צריך לעשות ולוקחת יוזמה, מתוך בטחון בנבואה שלה, להרחיק את ישמעאל מהבן שלה, יצחק.

כיצד יתכן ששרה – המאמינה הגדולה והנביאה הגדולה – 'נופלת' בצחוק שמעיד על חסרון באמונה ובבטחון (נפילה שאין לאברהם אבינו, שצוחק צחוק של שמחה, אפילו שהוא קטן ממנה בנביאות)?

"אם הבנים שמחה"

כדי לענות נתבונן בעוד עניין: בסוף הפרק הראשון של הלל אנחנו אומרים "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה"⁸, פסוק שדורשים⁹ על שרה אמנו. כל האמהות

צחוק שרה – חסרון בבטחון

בתחלת הלימוד של מאמר "אמונה ובטחון"¹⁰ דברנו הרבה על העניין הזה, שהוא בעצם נקודת האמונה. האמונה היא השויון. הבטחון הוא כבר משהו אחר לכאורה, אפילו הפוך – שאני בטוח שיהיה טוב "בטוב

הנראה והנגלה", בלשון הרבי. כלומר, שיהיה טוב איך שאני מבין את הטוב ואיך שאני רוצה את הטוב. אצל שרה אמנו, בטחון הוא שתהיה בטוחה במאה אחוז שתזכה לילד, אף על פי שלא יתכן בדרך הטבע.

באמת, רואים בתורה שהבטחון הזה לא כל כך פשוט אצל שרה. כאשר אברהם אבינו התבשר מה' על לידת יצחק משרה, בפרשת ברית המילה בסוף פרשת לך לך, הוא צוחק¹¹ – אבל כתוב¹² שהוא צוחק מתוך אמונה שלמה בדבר ה'. אחר כך, כשהמלאכים אמרו "שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך"¹³, גם שרה צחקה¹⁴. שניהם צחקו. מה ההבדל? בעוד אברהם צחק והאמין באמונה שלמה, שרה צחקה קצת בלגלוג – 'לא יתכן שאלד בן'. הצחוק מבטא חסרון קל בשלמות האמונה שלה. אחר כך כתוב¹⁵ שהיא הכחישה, "לא צחקתי כי יראה", וה' אומר לה "לא כי צחקת" – 'תודי שצחקת!'; צחוק לא מאה אחוז בסדר. מה ההסבר לחסרון האמונה והבטחון של שרה?

השאלה עוד יותר חזקה כשזוכרים ששרה היתה גדולה מאברהם אבינו בנביאות. כאשר אמרה שרה לאברהם "גרש את האמה הזאת

י' שם כא, י.

טו שם פסוק יב.

טז שמות רבה א, א; תנחומא שמות א.

יז שכינה ביניהם בהקדמה סוף"ג (עמ' סב). ובכ"מ.

יח תנא דבי אליהו רבה פ"ט.

יט בראשית רבה יא, ו (ובכ"מ); פסיקתא רבתי; זוהר ח"א

מז, ב.

כ בראשית יז, יח.

כא תהלים קיג, ט.

כב בראשית רבה נג, ה (ובכ"ד).

ח המאמר "אמונה ובטחון" מתוך הספר לב לדעת נלמד בסדרת שיעורים לתיכון יעלת חן החל מ"ט תמוז תשע"ז. יודגש שהשיעור הנוכחי היה בעצם הקדמה לשיעור נוסף בשיעורי אמונה ובטחון שיפורסם בהמשך א"ה.

ט בראשית יז, יז.

י ראה רש"י שם.

יא בראשית יח, י.

יב שם פסוק יב.

יג שם פסוק טו.

אחרי האריז"ל – לפסוק "והוי' פקד את שרה". הוא מסביר ש"פקד" הוא לשון חסרון, כמו "ויפקד מקום דוד"¹³. על פי פשט הכוונה שה' זכר את שרה לטובה, לתת לה הריון. מה יכול להיות ההסבר כאן ל"פקד" לשון חסרון? הוא אומר ווארט שמאד חשוב לבנות להתבונן בו: שרה ואברהם היו "שוין בקומתן" – ושרה אפילו היתה גדולה מאברהם אבינו, כמו שראינו – וככה אי אפשר ללדת בן, כמו ששני מלכים לא יכולים להשתמש בכתר אחד¹⁴. לכן, כדי ששרה תלד, ה' צריך לפקוד-לחסר את שרה – שתהיה פחותה מאברהם.

על יסוד דברי הרמ"ע מפאנו דורש ה"יוסף תהלות" את ההבדל בין הפסוקים "מצא אשה מצא טוב"¹⁵ ו"ומוצא אני מר ממות את האשה"¹⁶. הוא מסביר שבשביל זיווג טוב ופורה האשה צריכה להיות פחותה מהאיש, והדבר מתבטא בשמה – "לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת"¹⁷, אך ה"אשה" שוה חמש פחות מה"איש" (רמז ל"ה החסדים היתרים שיש בו ואין בה, בהם היא פחותה-חסרה ממנו וצריכה לקבל ממנו שפע טוב וממתיק¹⁸). כאשר זהו המצב, והאשה "מכרת ערכה שהיא פחותה" ביחס לאיש, אזי "מצא אשה מצא טוב", אבל כאשר לפי דעתה היא שוה לאיש מתקיים "ומוצא אני מר ממות את האשה [בגימטריא איש]".

לאור זאת מסיים ה"יוסף תהלות" את ביאור הפסוק:

וזה רמז מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה ר"ת אשה ר"ל שהיא יודעת שנגרעה מערך בעלה וזו היא עקרת הבית וגם אם הבנים שמחה דע"י שיש בדעתה שהיא אש"ה פחות מאי"ש זוכה לבנים ולכן ר"ת אם הבנים שמחה אשה דכאשר

13 שמואל"א כ, כה"ז.

14 חולין ס, ב. ובכ"מ.

15 משלי יח, כב.

16 קהלת ז, כו.

17 בראשית ב, כג.

18 לא ראה שכינה ביניהם פ"א ("זכו – שכינה ביניהם") פסקא ז (עמ' צד ואילך).

היו עקרות, ובמיוחד שרה אמנו, וה' "מושיבי עקרת הבית", הופך את העקרה, ל"אם הבנים שמחה הללויה".

בדרך הרמז, הפסוק הזה קשור מאד לאמונה של שרה אמנו: "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה" עולה אהיה (השם של האמא-הבינה) פעמים אמונה¹⁹. זהו פסוק מיוחד של אמונה – כדי להיות אמא שמחה, "אם הבנים שמחה", צריך לזכות לאמונה.

בפסוק, שעולה 21 פעמים אמונה, יש שבע מילים, כך שממוצע כל מלה הוא שלש פעמים

אמונה – בגימטריא אשה

(בה ממוצע כל אות הוא אמונה). יש כאן לימוד על המהות של האשה, ועל הכח שלה להפוך מ"עקרת הבית" (במובן של עקרה²⁰) ל"אם הבנים שמחה". אכן, ה"יוסף תהלות" – שמיד נסתכל

בפירוש שלו – מסביר שבפסוק הזה רמזו הסוד של האשה, הרמוזה בראשי התיבות "אם הבנים שמחה"²¹.

פירוש ה"יוסף תהלות"

אמרנו ששרה גדולה מאברהם בנביאות, אבל בכל אופן היא האשה שלו. החיד"א, בפירושו לתהלים ("יוסף תהלות"), מביא פירוש מופלא של הרמ"ע מפאנו – אחד מגדולי המקובלים

19 כא פעמים אמונה מתחלקות ל"יג פעמים אמונה (1326), העולה "ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום" (ד"ח פעמים אמונה, 816, שפלות, "עת רצון וכו') באמצעי תיבות. כד שהוא פשוטו של מקרא – ראה רש"י, רד"ק, מצודות ומלבי"ם עה"פ.

20 כה ועוד רמז לאשה בפסוק: ראשי התיבות של הפסוק עולים 426, אמצעי התיבות עולים 816 (כנ"ל הערה כג) וסופי התיבות עולים 900 (סוד הלב היהודי, ל פעמים ל). כשעושים סדרה עולה משלשת המספרים הללו (כסדר של ראשי-אמצעי-סופי תיבות) הבסיס הוא 306-, מינוס אשה (ויש בסדרה 5 מספרים חיוביים, שהערך הממוצע שלהם הוא "אהבה בתענוגים").

כדי להיות אמא שמחה, "אם הבנים שמחה", צריך לזכות לאמונה

בעולם השקר נדמה שהאשה פחות מהבעל. בעולם האמת דמות האשה תתגלה במלוא קומתה, הדרה ויפיה

מתברר שהיא לא אחותו אלא אשתו – כלומר, שני הסיפורים האלה מוכיחים לה שהיא אינה אחותו, השוה לו (גם אם אברהם עצמו טוען כך...), אלא אשתו, הפחותה-המקבלת ממנו. על אף שה' לא נתן לפרעה ולאבימלך לגעת בשרה, חלילה, ושמר אותה מזהמתם^ל, ה'חסרון' שהם פעלו בשרה עשה בה את חלל-הרחם, "בית ולד", שהיתה חסרה קודם^{לח} – כלומר, בלקיחה אל פרעה ואבימלך היתה מעין 'עשיית כלי', בסוד "אף עשיתיו"^{לט}, וד"ל.

פיצוי האשה – כוכבים ילדים

כשהאשה קצת יותר קטנה מהאיש נותנים לה פיצוי, ילדים, שהם בעצם מה שהיא רוצה באמת – הרצון הכי פנימי של האשה הוא להיות אמא. בשביל שיהיו לה ילדים ה' פקד אותה, החסיר אותה, ואז היא זוכה לילדים – ממש כמו הירח. הלבנה טענה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, ואז ה' אמר לה "לכי מעטי את עצמך". איך הוא פייס אותה? נתן לה הרבה כוכבים^מ, הרבה ילדים. כוכבים שייכים גם למה שאנחנו לומדים^{מא} על משיח, "דרך כוכב מיעקב"^{מב} – כוכב הוא בחינת משיח, כל ילד של האמא הוא בחינת משיח. בשביל לזכות בהרבה כוכבים – הרבה ילדים, הרבה בנים – ה' פקד אותה, צריך לתת לה קצת להרגיש פחותה, חסרה.

איך עוד אומרים זאת? כלל גדול – "ירידה צורך עליה"^{מג}. עיקר העבודה של "ירידה צורך

מחזקת עצמה אשה יש לה בנים להשלים חסרונה ותגל ותשמח בבניה.

"והוי' פקד את שרה" – חסרון לצורך לידה

מה הוא אומר? בתחלה שני המאורות הגדולים היו "שוין בקומתן", ושרה היתה אפילו יותר גדולה מאברהם אבינו –

כמו שיתגלה לעתיד לבוא, ש"אשת חיל עטרת בעלה"^{לב} ו"נקבה תסובב גבר"^{לג} – אבל במצב הזה היא לא מסוגלת להוליד. בשביל להוליד האשה צריכה לפחות לחשוב שהיא קצת יותר קטנה מהבעל. אם זו האמת – זו אמת. אם זו לא האמת, והיא באמת גדולה מבעלה – המחשבה הזו מתאימה לעולם הזה, שהוא עלמא דשקרא. מהו עולם השקר? עולם בו נדמה שהאשה פחות מהבעל. בעלמא דקשוט, עולם האמת, המציאות לעתיד לבוא, דמות האשה תתגלה במלוא קומתה, הדרה ויפיה – יראו שבאמת היא גדולה מהאיש. כך מתחיל משרה אמנו, בידיעה שלה את מי לקרב ואת מי להרחיק. בכל אופן, ככה הוא מסביר – ש"והוי' פקד את שרה", היינו שהוא החסיר אותה כדי שהיא תוכל ללדת.

איפה עוד רואים את המהלך הזה אצל שרה? שרה נלקחת מאברהם פעמיים, גם לבית פרעה וגם לבית אבימלך, וכתוב^{לד} שהלקיחות האלה הן גם חלק מה'הכשרה' של שרה ללידה (עד שזהו השרש הרוחני-האמתית^{לה} לטענת ליצני הדור ש"מאבימלך נתעברה שרה"^{לז}). לפי ההסבר כאן, הלקיחה של שרה היא מתוך האמירה שהיא אחותו של אברהם, אך בסופו של דבר

לז ראה אלשיך ריש חיי שרה. שם משמואל תולדות תרפ"ב. לח בראשית רבה נג, ה.

לט ישעיה מג, ז.

מ רש"י לבראשית א, טז (מבראשית רבה ו, ד).

מא שיעור ד' אייר תשע"א (עובד ופורסם בגליון בלק תש"פ). מב במדבר כד, יז.

מג לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב. ובכ"מ. ראה אמונה ומודעות מאמר "עיקרי האמונה של פנימיות התורה" עמ'

לב משלי יב, ד.

לג ירמיה לא, כא.

לד ראה בראשית רבה נג, ו. אור החיים בראשית יב, יג. אורח לחיים לך לך ד"ה "והיה כי יראו אותך המצרים".

לה ראה באר מים חיים בראשית כא, ב.

לו תנחומא תולדות ג. בבא מציעא פז, א.

שלמות של "כולן שוין לטובה" – גם החסרון
 שלה, כולל חסרון בבטחון שה' גורם לה, הוא
 חלק מהשלמות שלה. היא מאמינה ומקבלת
 הכל 'זאל זיין אזוי', גם את החסרונות שלה, כי
 היא מבינה שזה חלק מהתוכנית של ה' ובסופו
 של דבר היא תקבל על כך את הפיצוי הכי גדול.
 אין כאן סתירה לכך שבהתחלה שרה יראה
 להודות בכשלונה – בירידה-נפילה שלה היא
 יראה שמה תפסיד בכך מה שה' הבטיח לה,
 אבל מיד היא התאוששה והבינה לאשורו של
 דבר שאדרבה, כעת דווקא היא ראויה לקיום
 ההבטחה, להוליד בן. יש כאן דוגמה לפירוש
 הפנימי^מ של הפסוק "שקר החן והבל היפי אשה
 יראת הוי' היא תתהלל"^מ, ש"אשה יראת הוי'
 "היא תתהלל" גם ב"חן" (של אמת) וב"יפי"
 (שיש בו ממש) עצמם: בכשלונו יש משהו נשי,
 שמוסיף חן ויפי של 'המין החלש' והיפה –
 ההזדקקות המתחננת של האשה היא חלק מכח
 המשיכה שלה כלפי הגבר, שטוב לו להרגיש חזק
 ומעניק. במבט ראשון נדמה לה ש"אשה יראת
 הוי'" צריכה להתגבר, לבטל את החולשה ולוותר
 על "שקר החן והבל היפי" הנשיים – כפי
 שמתאים לשרה, "אשת חיל" עצמאית, חזקה
 ויוזמת – אך דווקא מתוך ההתעצמות שלה עם
 היותה "יראת הוי'", המבטלת את יוזמתה בפני
 ה' המסובב-הכל, היא חוזרת להתהלל גם ביפי
 ובחן שעולים מחולשתה, ודווקא מכוחם זוכה
 בהריון (וכפי שעוד יוזכר בפרק ג, היפי והחולשה
 כרוכים גם בפוריות האשה).

ב. אמר דבר-חלל פסוקי ההריון והלדה

הזכרנו את הפסוק "והוי' פקד את שרה",

מה ראה חידושי מהר"ם שיף לכתובות יז, א; ת"ח ויצא לג,
 ב; עבודת ישראל ויצא ד"ה "ורחל היתה יפת תאר". לקו"ש
 ח"ד עמ' 1232; חיי"ט עמ' 85 הערה *31; חכ"ט עמ' 262
 והערה 118.
 מו משלי לא, ל.

עליה" הוא אצל האשה. זהו לימוד מאד חשוב
 – לאיש אין מוחין להכיל זאת, "לית כל מוחא
 סביל דא", אבל לאשה יש את המוחין להכיל
 את המיעוט, שתכליתו, בסופו של דבר, היא שה'
 יפייס אותה במה שתכל"ס היא הכי רוצה – את
 הכי רוצה משיח, להוליד משיח, שמשיח יוולד
 ממך, שהכוכב יצא ממך, ה"דרך כוכב מיעקב
 וקם שבט מישראל".

שלמות שרה – גם בחסרון

לפי הפירוש הזה, נסביר שהירידה של

שרה אמנו להיות פחותה של
 מאברהם אבינו בענין של
 הבטחון, שהצחוק שלו
 הוא צחוק של אמונה
 ובטחון ושמחה והצחוק
 שלה מבטא קצת חוסר
 אמונה, היא-היא ה"פקד
 את שרה" – ה' מחסיר
 את הבטחון של שרה,

שמצד עצמה היא המאמינה הגדולה והנביאה
 הגדולה, כדי שהיא תהיה פחות מאברהם ואז
 תוכל ללדת לו. יצחק נקרא גם על שם צחוק
 השמחה של אברהם וגם על שם צחוק האי-אמון
 של שרה – כי דווקא כשהיא פחותה ממנו היא
 מוליכה את יצחק^מ.

זו, כמובן, המתקה מאד גדולה לצחוק של
 שרה – זהו חסרון שה' עשה אצלה, דווקא
 כדי שהיא תלמד. רואים כאן שאצל שרה יש

רד; שיעורי כ"כ"א חשון תש"פ (והבאים אחרים).

מד ובעצם, יש כאן שרש לכל אבות ואמהות עם ישראל
 והיחס ביניהם: שבע ההופעות הראשונות של שרש צחק
 בתורה הן בתגובות אברהם ושרה לבשורת לידת יצחק –
 שלש אצל אברהם (שהאמין), כנגד שלשת האבות, וארבע
 אצל שרה (שלא האמינה), כנגד ארבע האמהות. ביטוי
 שבע ההופעות – "ויפל אברהם על פניו ויצחק", "וקראת
 את שמו יצחק" (ע"כ = זה פעמים יצחק). "ואת בריתי אקים
 את יצחק", "ותצחק שרה בקרבה", "למה זה צחקה שרה"
 (ע"כ הרבוע הכפול של חוה:חוה:חוה), "ותכחש שרה
 לאמר לא צחקתי", "לא כי צחקת" – עולים 9306, צחק
 פעמים הוי' אהיה (שני השמות שכנגד חכמה ובינה, אבא
 ואמא, אברהם ושרה).

שלושת הפעלים,

אמר-דבר-מלל,

עולים יחד

"שמע בקלה",

הביטוי ממנו

לומדים ששרה

גדולה מאברהם

בנביאות

ששרש **מלל** מופיע בתורה במשמעות של דבור.^נ הוא חוזר במשמעות זו כמה פעמים בנ"ך,^{נא} אבל בתורה אין עוד "מלל" לשון דבור.

שלושת מושגי הדבור כאן – אמר-דבר-מלל – הם סוד החשמל לפי הבעל שם טוב,^{נב} שהסביר שיש תהליך של חש-מל-מל (הכנעה-הבדלה-המתקה) – ה"מל" הראשון לשון מילה, "וימל אברהם", וה"מל" השני לשון דיבור, "מי מלל". ה"מלל" הוא בפירוש ה"מל" השני – האמירה היא ה"חש" ("אמירה בחשאי"^{נב}) והדבור המפורש והמבורר (שיש בו גם קושי ו'חיתוך', כדלקמן) יוצר הבדלה, "מל" של מילה.

אנחנו בפרשת חיי שרה, לכן לפני ההסבר בפשט נציין רמז לכבודה של שרה אמנו: שלשת פעלי הדבור, **אמר-דבר-מלל**, עולים יחד "שמע בקלה", הביטוי ממנו לומדים ששרה גדולה מאברהם בנביאות, כמו שהזכרנו כמה פעמים. הכל כאן מכוון לשרה ("והוי' פקד את שרה כאשר אמר ויעש לשרה כאשר דבר... ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה...") ורומז לדיבור האלקי שמופיע בקולה, אליו צריך לשמוע אברהם. בפרט, ראשי התיבות הם **אדם** (מתאים לאברהם, שמכונה "האדם הגדול בענקים"^{נב}) ושאר האותיות עולות 502 (כמנין "שכינה **ביניהם**"^{נב}, השורה בין אברהם ושרה), שרומז כאן בעיקר לשנות שלשת האבות (175 של אברהם, 180 של יצחק ו-147 של יעקב), כנודע.^נ

שקראנו אתמול בתורה, בפרשת "וירא". הפסוק הזה פותח יחידה של שבעה פסוקים^{מז} בהם מסתכם נס הלידה של יצחק:

והוי' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ הוּא' לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דָּבַר. וַתֵּהָרֵא וַתֵּלֵד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזָקְנָיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דָּבַר אֲתוֹ אֱלֹהִים. וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שֵׁם בְּנֵוֹ הַנּוֹלֵד לוֹ אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה

יְצַחֵק. וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת יְצַחֵק בְּנֵוֹ בֶּן שְׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֲתוֹ אֱלֹהִים. וְאַבְרָהָם בֶּן מֵאָת שָׁנָה בְּהוֹלֵד לוֹ אֶת יְצַחֵק בְּנֵוֹ. וַתֹּאמֶר שָׂרָה צַחֵק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל הַשְּׂמֵעַ יְצַחֵק לִי. וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הַיְנִיקָה בְּנִים שָׂרָה כִּי יָלְדָתִי בֶּן לְזָקְנָיו.

בפשטות, וכפי שמיד נראה בהרחבה, הנושא של היחידה הזו הוא נס ההריון והלידה של יצחק. ורמז נאה: בכל שבעת הפסוקים יש 273 אותיות, כמנין ימי ההריון המלא ("אין אשה מתעברת ויולדת אלא למאתים ושבעים ואחד [כמנין הריון^{מח}] יום או למאתים ושבעים ושנים יום או למאתים ושבעים ושלושה"^{מט}). הריון של 273 ימים הוא הריון של 39 שבועות שלמים. כלומר, ממוצע האותיות בשבעת הפסוקים הוא 39 – שהוא בדיוק מספר האותיות בפסוק הראשון – בגימטריא **לדה**. זו יחידה מובהקת שיש בה עוד הרבה רמזים.

אמר-דבר-מלל

ביחידה הזו יש שלש מילים, לשונות, של דבור ואמירה – היא פותח ב"והוי' פקד שרה כאשר אמר" ומיד באותו פסוק "ויעש הוי' לשרה כאשר דבר" ומסיימת ב"ותאמר שרה מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה", מי יכול לשער את הצחוק הגדול ("צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי" שבפסוק הקודם). זו הפעם היחידה

מז בראשית כא, א'ז.

מח נדה לח, ב.

מט שם עמוד א.

נ במשמעות אחרת ראה דברים כג, כו.

נא תהלים קו, ב; קלט, ד; איוב לג, ג (ועוד). ראה גם משלי ו, יג (בדרך השאלה מדבור, כפירוש הרד"ק בספר השרשים).

נב כש"ט (קה"ת) אות כח.

נג זהר ח"א רלד, ב.

נד יהושע יד, טו. ראה רש"י שם בשם מדרש אגדה (ומפורש במסכת סופרים כא, ט).

נה סוטה יז, א.

נו ירושלמי ברכות פ"א ה"א; במדבר רבה יח, כא.

מאה בו הוליד אברהם, כבר בדבור הראשון של ה' לאברהם אבינו, "לך לך מארצך וגו'"^ד – "לך לך" שוה מאה. ה' רומז לאברהם – תכלית ההליכה שלך היא שתזכה לבן בגיל מאה שנה, ממנו יצא עם ישראל שיקבל את התורה ויביא את המשיח, תכלית הכוונה של בריאת העולם. אם כן, יש שני רמזים של מאה שנה – "לך לך" ו"מלל"^ה.

עשרה מאמרות ועשרת הדברות – הריון ולידה

מה אפשר ללמוד מכאן? ה' ברא את העולם בעשרה מאמרות^ו אבל הוא נתן את התורה בעשרת הדברות. גם בשני הביטויים האלה מופיע ההבדל בין "אמר" ל"דבר" – שני השרשים הפותחים אצלנו. את הפסוק "עשרה עשרה הכף בשקל הקדש"^ז דורשים^ח על עשרה מול עשרה – עשרה מאמרות של בריאת העולם ועשרת הדברות של מתן תורה לעם ישראל. עשרה ועוד עשרה שוים עשרים, האות כ ("הכף"), אבל כשכותבים במילוי, כף, מקבלים כבר עשר ברבוע, עשרה כפול עשרה (וביחד סוד "מאה שנה ועשרים שנה" של שרה אמנו). בכל אופן, מהמלים "בשקל הקדש" לומדים שה"עשרה עשרה" שקולים, וששניהם "קדש"^ט (סוד

ד בראשית יב, א.

ה שלש התבות "לך לך" "מלל" מכוונות גם כנגד חשימלמל: "לך" הראשון הוא לשון הליכה, "זריזותיה דאברהם", כנגד חש, לשון חיש מהר (כמו שנאמר כמה פעמים באברהם "וישכם אברהם בבקר גו"). "לך" השני היינו לעצמותך, בחינת הבדלה ורמז לברית מילה (והוא סוד "מי" של "מי מלל", שלם וחצי), "מלל" כנגד מל השני, כפשוטו.

ורמז נפלא: לך לך מלל כל תבה בהכאת אותיות (ל פעמים ק, ל פעמים ק, מ פעמים ל פעמים ל) = 37200 = מי מלל (150) פעמים אברהם (248) – "מי מלל לאברהם".

סו אבות פ"ה מ"א.

סז במדבר ז, פ.

סח זהר ח"ג יא, ב"ב, א.

סט "בשקל הקדש" עולה 841, שלמות של 29 ברבוע שהוא הוא 21 בהשראה (21 ברבוע ועוד 20 ברבוע, 441, 4001), כנודע.

הריון, לידה ושבח

נחזור לפשט: איך רש"י מסביר את ההבדל בין "אמר" ל"דבר"? הוא מפרש ש"והוי' פקד את שרה כאשר אמר" היינו ההריון שה' הבטיח לה וה"ויעש הוי' לשרה כאשר דבר" הוא הלידה^י. לכל אחד רש"י מביא פסוק^{יא} – פסוק שה' אומר ששרה תכנס להריון^{יב} ופסוק שני בו דבר ה' הוא ששרה תלד בן^{יג}. באמת, בפסוק הבא כתוב "ותהר ותלד", כמו בהרבה פסוקים שאלה שני שלבים – הריון ולידה.

אחרי ההריון והלידה האמא המאושרת, "אם הבנים שמחה", חובקת בן – מחזיקה את התינוק ומניקה אותו. אז משבחים את ה' – "מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה", "מי מלל" לשון שבת, כפי שאומר רש"י. יש כאן שלשה פעלים – אמר על הריון, דבר על לידה ואחר כך מילול, שבח לקב"ה, "שמחה פורצת גדר"^{יד}.

חז"ל דורשים^{טו}, ורש"י מביא, שהמלה המיוחדת כאן, "מלל", בגימטריא מאה, היא רמז שאברהם הוליד בן מאת שנה. יש עוד רמז^{טז} לגיל

נד דבור רמז לדבורה הנביאה (שבשירתה יש ממד כפול ביחס לעשרת הדברות, ראה יל"ש שופטים רמז מז), הנביאה השלישית מבין שבע הנביאות (שרה היא הראשונה, ובין הראשונה והשלישית יש יחס מיוחד, בסוד "יעקב אשר פדה את אברהם", וד"ל). ממוצע שרה דבורה = 361 = חוה ברבוע (= כלה אשה).

נח וכבר האריכו מפרשי רש"י השונים לבאר את התאמת הפסוקים לדרשה, ואכ"מ.

נט בראשית יז, ט.

ס שם טו, א"ד.

סא ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך, ובשיחות כ"ק אדמו"ר מלובאוויטש לרוב.

סב בראשית רבה נג, ט.

סג במדבר רבה יח, כא.

סגולה ללידה קלה היא לומר פרק ק' בתהלים... "עבדו את הוי' בשמחה" בבטחון גמור שאו-טו- טו אני הולכת להיות "אם הבנים שמחה"

יש קושי מסוים. האשה מוכנה לקושי, מקבלת אותו ברצון – כמה שקשה לה, זו מסירות הנפש שלה. היא יכולה ללדת בשמחה רבה, עם כל הקושי, כי היא יודעת שעוד מעט נולד הכוכב, ה"דרך כוכב מיעקב"^{טז}. בכל אופן, יש בלידה קושי.

כשיתור מדי קשה, והלידה לא מתפתחת ומתקדמת יפה, אומרים שהאשה "מקשה לילד". מה הסגולה לאשה מקשה לילד? כתוב בחסידות^{טז} שהסגולה ללידה קלה היא לומר פרק ק בתהלים – רמז למאה השנים של אברהם אבינו ("לך לך", "מלל"^{טז}) בלידת יצחק – "מומור לתודה הריעו להוי' כל הארץ. עבדו את הוי' בשמחה באו לפניו ברננה". עיקר הענין של פרק ק הוא "עבדו את הוי' בשמחה" – כבר להיות עם בטחון גמור שאו-טו-טו אני הולכת להיות "אם הבנים שמחה". אז כבר בתוך הקושי, בתוך הדבור, יש "עבדו את הוי' בשמחה"^{טז}.

לידה לשליחות

איזה עוד משמעות יש בשרש דבר? דבר הוא לשון הנהגה, כמו "דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור"^{טז}. מהי הנהגה? שליחות. זהו נושא חשוב נוסף, שכל בן וכל בת צריך להתכוון לשליחות בחיים. לכל אחד יש את השליחות שלו בחיים, והשליחות של כלנו היא להביא משיח. להיוולד פירושו לקבל מודעות מלאה מה השליחות שלי.

הריון הוא מצב של אחד שהוא בפוטנציאל

עד במדבר כד, יז.

עה לקומ"ת סוף תורה ב.

עו ראה שם ש"מזמור לתודה" ראשי תבות מל, על דרך "מי מלל".

עז תודה שמחה (סוד) בינה [שפנימיותה שמחה] עד הוד אתפשטת" (במספר קטן = 39 = לדה חיי שרה = 13 פעמים אם = לדה קלה ושמחה.

עח סנהדרין ח, א.

"העשירי יהיה קדש להוי'"^{טז}).
מה אפשר ללמוד מדברי רש"י כאן על "אמר... דבר" לגבי עשרה מאמרות ועשרת הדברות? על היחס בין מעשה בראשית למתן תורה בכלל: מעשה בראשית, בעשרה מאמרות, הוא שהמציאות הרה. ה' ברא מציאות הרה. זהו הסוד של אמר, שכתוב בקבלה^{טז} שהוא המשכה של אור-מים-דקיע –

כל התהוות חדשה, כמו הריון חדש, נקראת סוד אמר. קודם כל יש אור, אחר כך הוא הופך להיות מים (זרע) ובסוף מקבל עיצוב כל שהוא שנקרא רקיע. הרקיע הוא בעצם העובר בתוך הרחם. קודם העובר הזה היה אור פשוט, אחר כך הוא היה מים ובסוף הוא נעשה רקיע – הכל בהריון, לפני הלידה. ככה כל העולם כולו, כל הטבע, הוא הריון. אפשר לחשוב שהטבע הוא דבר גמור. לא – זו מציאות של הרה, "ותהר". כלומה, הטבע עדיין מחכה לתכל"ס, הלידה. מהי הלידה? "דבר" – עשרת הדברות במתן תורה.

הריון רך ולידה קשה אך-שמחה

מה ההבדל בין "אמר" ל"דבר"? כתוב^{טז} ש"אמר" לשון רכה ו"דבר" לשון קשה. מה אפשר ללמוד מכך על ההבדל בין הריון ללידה? שוב, כל אלה נושאים ששייכים לכל אשה.

"אמר", בלשון רכה, הוא ההריון. בשביל הריון צריך רכות. בשביל לזכות להריון צריך יחס רך^{טז} בין האיש והאשה.

"דבר", בלשון קשה, הוא הלידה. בסיום ההריון, לפני הלידה, יש חבלי לידה – יש צירים,

ע ויקרא כז, לב.

עא זהר ח"ב קסז, א.

עב ראה רש"י על במדבר יב, א.

עג יחס רך שוה רחמים (298). ידועים דברי רבי נחמן שעיקר הרחמים הוא על האשה (שיחות הר"ן רסד).

עדיחת רחם האשה.

ג. סגולות 127

תיקון הבל

נחזור לתחלת הפרשה – "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה". אמרנו ש"ויהיו" השנים האחרונות שלה הן השנים הטובות שלה – "ויהיו" בגימטריא הבל. כתוב^פ שאברהם אבינו הוא תיקון אדם, שרה אמנו היא תיקון חוה^{פא} ויצחק אבינו הוא תיקון הבל^{פב} (אף על פי שיצחק הוא הגבורה, ולכאורה הבל מחסד) – "ויהיו חיי שרה" ב" הבל השנים הראשונות של יצחק, עד ששרה הסתלקה.

המספר 37 – הבל, "ויהיו", סוד גילוי ה"יחידה שבנפש, בחינת משיח^{פג} – חוזר בצורה מופלאה בפסוק כאשר מחשבים אותו במספר סידורי^{פד} (בו כל אות שווה למיקומה באלף-בית, מ"ז עד 22): "ויהיו" עולה 37 גם במספר סידורי; שתי המלים הבאות, "חיי שרה", עולות במספר סידורי פעמיים 37 (ממוצע כל מלה); המשך הפסוק במספר סידורי עולה יא פעמים 37^{פה}; כך שכל הפסוק במספר סידורי עולה 518 (בן במילוי, בית נון, וכן כח במילוי, כף חית) – 14 (דוד) פעמים 37 (הבל)^{פו}. והנה, הסיכום של רש"י

פ ראה ספר הליקוטים וירא; שער הפסוקים לך לך; מגלה עמוקות לך לך (ד"ה "גם לפי"). וירא (ד"ה "המכסה") ותולדות (ד"ה "ויהי כי זקן").

פא ורמז: "ויהיו חיי שרה" עולה ל פעמים חוה ו"שני חיי שרה" מז פעמים חוה – סה"כ מז ל פעמים חוה (תיקון ה"י מזל, שרש הנשמה, של חוה).

פב האריז"ל מסביר (בסה"ל ושעה"פ הנ"ל) שהדבר רמז במלים "השה לעלה בני" – ראשי תבות הבל.

פג ע"ח ש"ג (סדר אצילות) פ"ב. ראה ספר הליקוטים משפטים פכ"א.

פד רק השנים – "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" – עולות במספר סידורי בדיוק רפח. זו תוספת שלמות אצל שרה – שהיא השלימה את הבירור שהיה לה (לכל נשמה יש רפח ניצוצות לברר והיא בררה הכל).

פה אם עושים סדרה מהמכפילים כאן – 11, 2, 1 – המספר השביעי החביב בסדרה יהיה 127!

פו בחלוקה לפעם אחת 37 ("ויהיו"), פעמיים 37 ("חיי שרה"), ט"פ 37 ("מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני") ושוב פעמיים 37 ("חיי שרה") – חלוקה שלהסתברות שלה סיכוי אפסי.

יש, יש היולי, אבל לא ברורה לו השליחות שלו – הוא עוד לא נולד. ברוחניות להיולד היינו לדעת בבירור מה אני עושה כאן בחיים, זהו הסוד של "דבר" – לדעת מה הענין שלי, מה השליחות שלי, וללכת עליה.

שוב, יש את האמירה הרכה, שבלעדיה אי אפשר להתהוות בכלל – היא סוד ההריון. יש את הדבור, שהוא קשה, אבל מתוך הקושי נולד משהו – נולדת כבר אישיות מודעת להנהגה שלה, לשליחות שלה בחיים, להביא משיח. אחרי ההריון והלידה, האמירה והדיבור, אפשר לקיים "מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה" – אז בא האושר האמתי, באה השמחה האמתית של הלידה.

בסדר העולמות, ההריון, המצב של יש היולי, הוא ענינו של עולם הבריאה, "אפשריות המציאות"^{פט} ("בעשרה מאמדות נברא העולם").

הדבור – שכאן הוא הלידה – הוא ביצירה (לפי הקבלת העולמות בי"ע לשלשת לבושי הנפש, מחשבה-דבור-מעשה), אך שלמות השמחה ומימוש היעוד האלקי בעשיה דווקא, שם מתקיים "מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה" (בהתפשטות לכל בני שרות העולם, "אף עשיתיו").

זה היה דרוש בפני עצמו על אמר-מלל-דבר – דרוש ששייך לפרשה שלנו, חיי שרה.

יש את האמירה הרכה, שבלעדיה אי אפשר להתהוות בכלל – היא סוד ההריון. יש את הדבור, שהוא קשה, אבל מתוך הקושי נולד משהו – נולדת כבר אישיות מודעת להנהגה שלה, לשליחות שלה בחיים, להביא משיח. אחרי ההריון והלידה, אז בא האושר האמתי

פט ראה סוד הוי" ליראיו שער "ארבעה עולמות".

**מצד אחד, כדי
ללדת, להיות
שמחה ומאושרת,
האשה צריכה
להיות קצת
פחותה מבעלה
מצד שני יש
לאשה תפקיד
לתקן את בעלה,
לנווט את בעלה,
וממילא את כל
המשפחה**

מאה) – בכתר מופיע האושר של אמא (סוד "התגלות עתיקא באמא"^{פג}), "מי מלל" הנ"ל. ה"עשרים שנה" – עליהן נדרש "בת מאה כבת עשרים לחטא", הנהגה שיש בה זכות וחטא – הן בחינת "דבר", הלידה (שיש בה גם קושי ובידור, כנ"ל). ה"שבע שנים" – עליהן נדרש "בת עשרים כבת שבע ליפי" – הן סוד "אמר", האמירה הרכה, היחס הרך הנצרך כדי להכנס להריון, המתבטא ביפי האשה^{פז} (שמופיע כאן כיפי רך וילדותי של גיל שבע), ודוק.

מספר שבת השביעי

נסיים בקצת מסגולות המספר 127, המספר של שרה, הכתר והשכל והמדות שלה: יש בחשבון מספרים שנקראים "מספרי שבת"^צ. מהם מספרי שבת? ידוע שאחד הסודות של יום השביעי, יום השבת, הוא שאם יש ששה גופים, עיגולים נאמר, מטבעות, ושמים אותם כמו משושה – יש באמצע מקום בדיוק לעוד אחד. זהו כלל בגיאומטריה – ששה דברים שוים מקיפים בדיוק את הנקודה האמצעית. בכלל, כמו שנסיב, הסוד של האשה־הבת נקרא הנקודה האמצעית. כתוב^{צא} שה' ברא את העולם מתוך הנקודה האמצעית של אור אין סוף, שהכוונה בעצם היא מתוך השכינה־המלכות^{צב}, האשה כביכול. בנקודה האמצעית ה' פח ראה הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד; תו"א לך לך יא, ב ובנסמן שם; תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמציין לזהר ח"ג קעה, ב). פט על הקשר בין יפי והריון ראה גם שיעור כ' חשון ע"ח. צ ראה ענין ברכות בחשבון מבוא לגימטריא עמ' לב. צא ע"ח ש"א ענף ב. צב ראה זהר ח"א ו, א (ושעת רצון שם); תו"א (ר"מ פאפירש) לבמדבר ב, ב; שפע טל ש"ח פ"ד; לשם שבו ואחלמה, הקדמות ושערים, שער הפונה קדים פ"ג

לפסוק – "כלן שוין לטובה" עולה גם הוא אותו מספר בדיוק, 14,518 פעמים הבל!

שלמות כוחות הנפש

כמו שפתחנו, שרה חיה את השנים שלה כך ש"כולן שוין לטובה". המספר 127 מראה על שלמות גדולה בכל כחות הנפש^{פז}:

"מאה" הוא הכתר, הרצון של שרה – הכח שלה לעשות־לתקן־לעצב את רצון בעלה, לנווט אותו נכון. לכתר שייכת

נשיאת הפכים שצריכה להיות אצל אשה. מצד אחד, כדי ללדת, להיות שמחה ומאושרת, האשה צריכה להיות קצת פחותה מבעלה, "והוי' פקד את שרה" ("פקד" לשון החסיה, כנ"ל). מצד שני יש לאשה תפקיד לתקן את בעלה, לנווט את בעלה, וממילא את כל המשפחה. כל זה כלול ב"מאה" שלה, כח הרצון שלה – מאה הוא כתר, עשר פעמים עשר.

אחר כך ה"עשרים שנה" הן השכל שלה. עיקר השכל הוא חכמה ובינה, כל אחת כלולה מעשר – "עשרים שנה".

שוב, בכתר כל דבר כלול ממאה – ספירה אחת, אבל היא עשר פעמים עשר, לכן היא מאה. בחכמה ובינה – עשרים. מדות הלב הן שבע בדיוק, "שבע שנים", בלי התכללות, כל מדה היא ענף בפני עצמו.

אם כן, שרה ממש שלמה בכל כחות הנפש שלה.

את שלש החלוקות הללו שבשלמות של שרה – הכתר ("מאה שנה"), המוחין ("עשרים שנה") והמדות ("שבע שנים") – אפשר לשייך גם לסוד של אמר־דבר־מלל שהארכנו בו: "מאה שנה" כמו שהזכרנו, הן ה"מלל" (בגימטריא

פז זהר ח"א כקג, א; שער מאמרי רשב"ח" שרה. ובכ"מ.

"שבעתים כאור שבעת הימים" (סדרת המעוקבים)

נסביר עוד משהו: בסדרה הזו יש סגולה מיוחדת, שאם מחברים את אבריה מקבלים עוד סדרה, עוד יותר פשוטה, של המספרים המעוקבים. מהו מספר מעוקב? מספר כפול עצמו כפול עצמו – חזקת שלש. 1 הוא 1 כפול 1 כפול 1 – פשוט, אבל סתמי. מספר השבת הבא הוא 7. 1 ועוד 7 הוא 8 – 2 כפול 2 כפול 2. ועוד 19 – 27 – 3 כפול 3 כפול 3. ועוד 64 – 4 כפול 4 כפול 4. ועוד 125 – 5 כפול 5 כפול 5. ועוד 216 – 6 פעמים 6 פעמים 6 (אמן), העשירית של כל הביטוי "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", העולה 2160^x. כשמגיעים ל-127, ומסכמים יחד את המספרים, שבעת המספרים הראשונים שוים 7 כפול 7 כפול 7 – "כצאת השמש בגברתו"^{ix}. כתוב שאור החמה לעתיד לבוא, האור של משיח, הוא "שבעתים כאור שבעת הימים"^ח – שבע כפול שבע כפול שבע^ט. זו סגולה מיוחדת של המספר 127, שעד אליו כל הסדרה שוה שבע כפול שבע כפול שבע. אלה שעשועים של גימטריא – טוב לדעת.

הנקודה האמצעית

יש עוד המון סגולות של המספר הזה, בקשר לשרה אמנו, אבל נאמר רק עוד משהו אחד, לגבי נקודה האמצעית:

כל מספר הוא הנקודה האמצעית של מספר יותר גדול ממנו. 7 הוא האמצע של 13. הנוסחה היא שכל מספר הוא האמצע של פעמיים המספר מינוס אחד. אם יש לי 13 תפוחים בשורה אחת, יג מדות הרחמים, האמצע הוא

עשה צמצום – כמו "והוי' פקד את שרה", עשה חסרון – בשביל להמשיך אחר כך לתוך החלל קו, שהוא הבטחון. הסברנו^נ שעצם הצמצום הוא האמונה והקו שנמשך לחלל הוא הבטחון – וממנו בסוף יש לידה. ה' קודם "אמר" ואחר כך "דבר" ובסוף "מי מלל".

מה יהיה אם נוסיף עוד עיגול מסביב לשש? שוב, תקחו ששה מטבעות ותראו איך הם מקיפים בדיוק מטבע אחד באמצע – צריך להראות לכל ילד קטן בגן, הגננת או האמא, אחד הדברים הכי יפים. בטבע, במציאות, זהו סוד השבת – אחד באמצע וששה מסביב.

השאלה, אם אני רוצה לעשות עוד עיגול מסביב לששה, כמה מטבעות יהיו בו? צריך להדגים זאת – יהיו בדיוק 12 מטבעות. אז כמה יהיו ביחד? 1 באמצע, מקיף ראשון של 6 ומקיף שני של 12 – סה"כ 19, חוה לעניננו, "אם כל חי"^{טז}, ששרה היא התיקון שלה, כנ"ל.

מה יהיה אחר כך, אם אעשה עוד עיגול מסביב? כל פעם העיגול הבא הוא ששה יותר מהקודם. אם העיגול הראשון הוא ששה מסביב לאחד, השני 12, השלישי 18 – סה"כ 37, "ויהיו". העיגול הבא 24 – סה"כ 61. העיגול הבא 30 – סה"כ 91. העיגול הבא 36 – סה"כ 127.

על פי החשבון סוד המספר 127 הוא מספר שבת השביעי, אם מתחילים מ-1: 1, 7, 19, 37, 61, 91, 127. כשהגעתי למספר של שרה אמנו, 127, יש לי כבר שבעה מספרים. "כל השביעין חביבין"^צ, וזהו מספר שבת השביעי – השבת של השבת.

הסוד של
האשה-הבת
נקרא הנקודה
האמצעית, זהו
סוד השבת

צו ממוצע כל מלה בביטוי הוא 360, המלה הבאה בפסוק, "שני", כך שזהו גם ממוצע שבע המלים הראשונות בפסוק – הכל בסוד "כלן שוין לטובה".

צז שופטים ה, לא. ראה תרגום ורש"י שם.

צח ישעיה ל, כו.

צט כמפורש בתרגום ורש"י שם.

(ובכ"מ): סוד ה' ליראיו ש"א פ"א.

צג החל מתחלת שיעורי אמונה ובטחון – ראה שיעור י"ט תמוז ע"ז פ"ב.

צד בראשית ג, כ.

צה ויקרא רבה כט, ט.

7-7, כי מכל צד, מכל כיוון, הוא השביעי. שלש הוא האמצע של חמש. ארבע הוא האמצע של 7. השאלה היא של איזה מספר הנקודה האמצעית היא 127? של 253 – פעמיים 127 (254) מינוס 1. הסגולה של המספר הזה היא משולש **כב** (אותיות האלף-בית). נעשה שוב

— 253 אמצע של איזה מספר? 505 – **שרה**. ממש יפהפה, תופעה מאד יפה, שהחיים שלה הם הנקודה האמצעית של הנקודה האמצעית של השם שלה.

אלה דוגמאות של דברים יפים שכדאי לדעת וגם להראות הלאה.

הַלּוֹמֵד עַל מִנְתַּ לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ שרה מקבלת טוב כל מה שעובר עליה בשני חייה ולכן "כולן שוין לטובה".
- ◆ מדת ההשתוות תלויה באמונה.
- ◆ למרות ששרה גדולה מאברהם בנביאות – היא 'נופלת' בצחוק של חוסר בטחון.
- ◆ כדי להיות אמא שמחה צריך לזכות לאמונה.
- ◆ בשביל להוליד האשה צריכה להרגיש פחותה מהאיש.
- ◆ השקר של "עלמא דשקרא" הוא החויה שהאשה פחותה מהאיש.
- ◆ בעולם האמת, לעתיד לבוא, תתגלה מעלת האשה כשוה לאיש ועולה עליו.
- ◆ לקיחת שרה לבית פרעה ולבית אבימלך 'מורידה' אותה מהיותה אחותו להיותה אשתו ובכך מכינה אותה ללידה.
- ◆ הפיצוי על הקטנת האשה-הלבנה הוא הילדים-הכוכבים להם היא זוכה.
- ◆ הרצון הכי פנימי של האשה הוא ללדת את המשיח – "דרך כוכב מיעקב".
- ◆ דווקא לאשה יש מוחין של "ירידה צורך עליה".
- ◆ חולשת האמונה והבטחון של שרה היא-היא החסרון שמאפשר לה את הלידה.
- ◆ החולשה הנשית היא חלק מיפיה – בשרה מתקיים "שקר החן והבל היפי [אבל] אשה יראת הוי' היא תתהלל [בחן ויפי עצמם]".
- ◆ אמר-דבר-מלל הם ההריון, הלידה והשמחה הפורצת כשחובקים ומניקים את הילד.
- ◆ בריאת העולם בעשרה מאמרות היא הריון ועשרת הדברות של מתן תורה הם הלידה.
- ◆ הריון דורש יחס רך ובלידה יש קושי.
- ◆ על קושי הלידה מתגברים באמצעות שמחה (ואמירת פרק "עבדו את הוי' בשמחה").
- ◆ לידה היא הכרת השליחות – מי שלא יודע מה השליחות שלו עדיין לא נולד!
- ◆ מימוש השליחות בעולם העשייה הוא תכלית השמחה.
- ◆ אברהם-שרה-יצחק מתקנים את אדם-חוה-הבל.
- ◆ "מאה שנה, ועשרים שנה, ושבע שנים" הם שלמות בכתה, במוחין ובמדות.
- ◆ 127 הוא מספר שבת השביעי והוא הנקודה האמצעית של הנקודה האמצעית של שרה.

קול אברהם

א. הקול שבין אברהם ליצחק

מחשבה-קול-דבור-מעשה

על "ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון"^א מסביר הסבא קדישא מסלונים^ב שקרית ארבע רומזת לארבע בחינות, המכוונות בעצמן כנגד ארבע אותיות שם הוי' ב"ה – מחשבה, קול, דבור, מעשה. הוא מוסיף "שהצדיקים מוסרים נפשם ביד בחינות אלו" (לכן "ותמת שרה בקרית ארבע") ושמוכותן נעשה חיבור ארבע אותיות שם הוי' ב"ה ("היא חברון").

ורמז מופלא: **מחשבה קול דבור מעשה** (1118) עולה בדיוק פסוק היחוד של שם הוי' ב"ה, בו מוסרים את נפשם הצדיקים ("ועמך כלם צדיקים")^ג – **"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"**^ד!

בחסידות מבואר^ה ששלשת האבות תקנו, לפי הסדר, את שלשת הלבושים – מחשבה

א נערך מרשימת הרב אור לה' חשון תשפ"ב, ע"י איתיאל גלעד.

בראשית כג, ב.

ב הובא בתורת אבות ריש פרשתנו.

ג ישעיה ס, כא.

ד דברים ד, ו.

ה על השיטות בהקבלת האבות לבי"ע (שכנגד מחדו"מ, כדלקמן) ראה גם שיעור אור ליי' שבט תשפ"א ובנסמן שם, וראה לוח "היום יום" ד' חשון (נתבאר גם בשיעור ליל שמח"ת תשפ"א, שנדפס בגליון סוכות השתא) כי לפני מתן תורה הסדר היה תיקון מחדו"מ מלמעלה למטה (ושם האמור בשלשת לבושי אברהם, שלפי האמור כאן היינו אברהם-יצחק-יעקב שבאברהם עצמו).

(אברהם), דבור (יצחק) ומעשה (יעקב). אם כן, עיקר החידוש כאן הוא הוספת מדרגת הקול בין מדרגת המחשבה למדרגת הדבור – הוספת מדרגה בין אברהם (מחשבה) ויצחק (דבור). אכן, סוד הקול הוא המשכה ומעבר מנקודה לנקודה – **קול** אותיות 'קו ל...', הקול הוא 'וקטור' הנמשך לכיוון מסוים – וכאן הקול הוא קו ההמשכה והמעבר בין אברהם ליצחק.

מעבר הדורות

החיבור וההמשכה שבין אברהם ליצחק הם הנושא העיקרי של סיום פרשת וירא ושל תחלת פרשת חיי שרה:

פרשת וירא מסיימת בפרשת העקדה, שענינה הוא ההתכללות בין אברהם ויצחק.

אחרי העקדה "בשובו מהר המוריה, היה אברהם מהרהר ואומר: אילו היה בני שחוט כבר היה הולך בלא בנים, היה לי להשיאו אשה מבנות ענר אשכול וממרא. בשרו הקב"ה שנוולדה רבקה בת זוגו"^א, וביאר הרבי מקוצק^ב שאברהם הצטער שלא השיא את יצחק לפני העקדה, מתוך הנחה שאם כבר היה מתקיים "כי ביצחק יקרא לך

א ראה גם שיעור מוצאי ט"ו תשרי תשע"ט (נדפס בגליון לך לך ש"ז).

ב ראה זהר ח"א קיט, ב; ח"ג יח, א; לקו"ת (האריז"ל) וירא ד"ה "סוד העקידה"; לקו"ת ואתחנן ח, ב; שם דרושי ר"ה נח, ב; מעין גנים ח"א עמ' לו ואילך.

ח רש"י לבראשית כב, כ.

ט רמתים צופים סימן ג אות ה.

רבקה נכנסת לאהל כמחליפה של שרה אמנו והיא מעוררת ביצחק עצמו שמדתו פחד ויראה את מדת האהבה של אברהם

יצירה-עשייה¹, שכנגד אותיות ה-ז"ה (בינה-ז"א-מלכות) שבשם הוי' ב"ה. לפי הקבלה זו, סוד הקול הוא הרגל השמאלית של ה עילאה (הבינה, סוד המחשבה), שהיא בעצם שרש הז בתוך ה עילאה (שרש פרצוף ז"א ברחם האם). בקצה אותה רגל יש גם בליטה קטנה החוצה, "פסיעה לבר"², שהיא שרש ה תתאה (המלכות) – אותה ראוי לכנות במושגים כאן "בת קול" (מושג שעוד יתבאר לקמן).

במושגים האלה, המחשבה שייכת לאמא עילאה (בעולם הבריאה, אותו מתקן כאן אברהם, בסוד "בהבראם"³ – "באברהם"⁴); הקול ברחם האם, כהמשכה ממחשבה לדבור; הדבור בז"א (המקנן בעולם היצירה); והמעשה במלכות (עולם העשייה).

אמנם, בהפשטה יותר (ובהתאמה לדברי בעל יסוד העבודה על הקבלת ארבע המדרגות לארבע אותיות שם הוי' ב"ה כפשוטן), מחשבה היא סוד חשב-מה בחכמה (פרצוף אבא, אליו מכוון אברהם, שהוא גם סוד "השכל הנעלם מכל רעיון"⁵), כלשון הזהר על החכמה והבינה "מחשבה ויובלא תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"⁶, והקול שייך לבינה ("יובלא", שפירושו שופר⁷, יסוד אמא⁸, ממנו בוקע "קול שופר"):

י	מחשבה
ה	קול
ו	דבור
ה	מעשה

1 תו"א וירא יג, ג. ובכ"מ.

2 יח זח"ג רג, ב. וראה לקו"ת מסעי פט, ד.

3 יט בראשית ב, ד.

4 כ בראשית רבה יב, ט; זהר ח"א צא, ב.

5 כא תו"א לך יא, א.

6 כב זהר ח"א קכג, א.

7 כג ראה ראש השנה כ, א; רש"י לשמות יט, ג.

8 כד ראה פע"ח שער השופר פ"א.

זרע" הוא היה יכול להשלים את הקרבת יצחק, וכנגד כך בשר לו הקב"ה שרק כעת נולדה אשתו האמתית רבקה ולפני כן לא יכול היה יצחק להעמיד זרע.

בעומק, לידת רבקה גופא נפעלה על ידי העקדה והסתלקות שרה אמנו בעקבותיה⁹ – רבקה נכנסת לאהל כמחליפה של שרה אמנו והיא מעוררת ביצחק עצמו (שמדתו פחד ויראה) את מדת

האהבה של אברהם, ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו"¹⁰. "אין מלכות נוגעת בחברתה כמלוא נימה"¹¹, וכל עוד שרה מולכת רבקה לא יכולה לבוא לעולם. את מעבר הדורות הזה, בין אברהם ושרה ליצחק ורבקה, משלימה שליחות אליעזר עבד אברהם למצוא בת זוג ליצחק בפרשת חיי שרה. כלומר, אליעזר משמש כאן בסוד הקול שבין המחשבה והדבור.

"קריית ארבע" בספירות ובעולמות

בסדר ההשתלשלות קו הקול הוא קו וחוט של אור אין סוף הממלא כל עלמין הנמשך ומתגלה במקום החלל (בסוד "קול יעקב"¹², הקו עליו נאמר "אזי יבקע כשחר אורך"¹³). במושגי הספירות, מקום החלל (אליו בוקע הקו-הקול) הוא "מקום בינה"¹⁴, רחם האם. בדרך כלל מקבילים מחשבה-דבור-מעשה לעולמות בריאה-

י בפנימיות, לא מדובר רק בהעדר בת זוג, אלא גם מצד יצחק עצמו – ליצחק לפני העקדה היתה רק נשמה דנוקבא, כך שגם מצד עצמו הוא לא יכול היה להוליד, ורק לאחר העקדה הוא זכה בנשמה דדכורא ויכול היה להוליד (ראה שער הפסוקים וירא; ספר הליקוטין וירא וישב; אוה"ח הקדוש בראשית כא, ב).

יא ראה תנחומא וירא כג; בראשית רבה נח, ה. ובכ"מ.

יב בראשית כד, טז.

יג ברכות מח, ב; שה"ש רבה ג, יא.

יד בראשית כז, כב.

טו ע"ח שער הכללים פ"ח; של"ב פ"א (מ"ת). ובכ"מ.

טז איוב כח, יב.

[אברהם ושרה] מצד אחד ובחור ובתולה [יצחק ורבקה] מצד אחר^{כט}. כידוע, גדרו של מלך הוא "שמטבעו יוצא"^ל – יכולת המשכיות הדורות הופכת את אברהם למלך.

הכח להכניס אין סוף בכלים

מארבעה פירושים שונים של בעל הקדושה לוי לפסוק "ואברהם זקן בא בימים והוי' ברכ את אברהם בכל"^מ מצטייר כי הכח הטמון בפסוק זה הוא כחו של אברהם אבינו להכניס אור אין סוף לתוך הצמצום של העולם הזה:

שני הפירושים הראשונים מתמקדים ב"ואברהם זקן" (כשהיחס ביניהם גופא הוא של אור אין סוף וכלים-צמצום עבודו): הפירוש הראשון הוא ש"זקן" הוא הכח להמשיך מהכתר הרצון^נ שלמעלה מסדר השתלשלות (הרצון שלמעלה מהתכנון המוגדר והביצוע בפועל), השפע הכולל שאין לו גבול, ו"בא בימים" הוא הכח להכניס את השפע האינסופי הזה בגדרי הזמן של העולם. הפירוש השני משלים זאת בהסבר ש"זקן" היינו שערות-לבושים המצמצמים את השפע האלקי כדי שיכנס לעולם, ושאברהם במעשיו הטובים היה הראשון שפעל את ה"זקנה" הזו^כ.

שני הפירושים הבאים מתמקדים ב"הוי' ברכ את אברהם בכל", על פי דברי חז"ל "בת היתה לו לאברהם ובכל שמה"^{כג}, וגם מתארים את היחס בין יכולת אברהם להמשיך שפע כללי אין סופי לפירוט שלו למציאות המוגבלת: הפירוש הראשון הוא שה"בת" היא סוד ה"בת קול" –

כט ב"ק צד, ב (וברש"י שם). ראה גם בראשית רבה לט, יא. ל' רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פ"ה ה"ח.

לא שרש מדת החסד של אברהם בכתר היא במדת "רב חסד" (שמות לד, ו. וראה תו"מ חל"ג עמ' 316. ובכ"מ). רב חסד ועוד רצון עולה כתר (הוי' אברהם), כללות מצוות התורה (תריג דאורייתא וז' דרבנן, או תריג לישראל וז' לאומות).

לב וכאן שרש מדת החסד של אברהם היא בסוד "נוצר חסד", הצנור לרצון האין סופי, המזל העליון ממנו יונק אור אבא, סוד אברהם אבינו ש"התחיל להאיר".

לג ב"ב טז, ב.

ובכל זאת, ה'יתרון' בהקבלה הקודמת, הפשוטה יותר לפי סוד, היא שהיא ממקמת את הקול במעבר בין י"ה ל-זוה. במושגי הדורות, אליעזר הוא קו־קול של המשכה בין אברהם ושרה, המכוונים כנגד י"ה (אבא ואמא עילאין), ליצחק ורבקה, המכוונים כנגד זה (סוד השמות מה-בן, שיחוד יצחק ורבקה רומז ליחודם^{כה}) – "ליחידא שם י"ה ב-זוה ביחודא שלים".

ב. פעולת אברהם הזקן

חיבור הזקנה והנעורים

פסוק ההקדמה לשליחות אליעזר עבד אברהם לחולל את מעבר הדורות מאברהם-שרה ליצחק-רבקה הוא "ואברהם זקן בא בימים והוי' ברכ את אברהם בכל"^{כז}. מהביטוי "ואברהם זקן" לומדת הגמרא^{כח} ש"עד אברהם לא היה זקנה"^{כח}, אך מכיון שהדמיון בין אברהם ליצחק גרם לאנשים להתבלבל ביניהם, כך שמי שרצה לשוחח עם אברהם שוחח עם יצחק ולהיפך, בקש אברהם רחמים והביא את הזקנה לעולם. כלומר, "ואברהם זקן" מדגיש את פער הדורות בין אברהם ויצחק – פער המצריך תיווך ומעבה, לו מיועדת שליחות אליעזר (סוד הקו, כנ"ל).

אכן, לא מדובר כאן בחסרון אלא בהענות לבקשת אברהם, שהגישור על פער הדורות הוא ה'מטבע' שלו – "מטבע של אברהם זקן וזקינה

כה לקו"ת ברכה לג, ד; דבר מלכות לפרשת חיי שרה ס"ו וש"נ. ובכ"מ.

כו בראשית כד, א.

כז ב"מ פז, א.

כח "עד אברהם לא היה זקנה" = 535 = אור חשך = האבה במילוי, מדת אברהם ש"התחיל להאיר" (שמות רבה טו, כ) אור מאפל.

הכח הטמון

בפסוק זה הוא
כחו של אברהם
אבינו להכניס
אור אין סוף לתוך
הצמצום של
העולם הזה

אברהם אבינו גם בזקנותו ממשיך לעסוק עם מדות הנער ויש בכוחו לחנך אותו ולהכניס את התורה שלו בכלים דתיקון

עם ה"נער" שבתוכו. כך כתוב על אברהם אבינו שהוא לוקח את "שני נעריו אתו"^ל – לוקח עמו גם בזקנתו את שנות הנערות עם כל הזריזות וההתלהבות^מ. אכן, דווקא כאשר מדות הנערות (של עולם היצירה^נ), עולם הרגש (עולות-מצטרפות אל

הזקנה (עולם האצילות) – ללא איבוד הנערות והיצירתיות (שהרי "חסיד שמח" שבעולם היצירה^נ תמיד נשאר צעיר, כידוע מפתגם אדמו"ר הצמח-צדק^{מא}) – האורות דתהו מוכלים באמת בכלים דתיקון.

כאן חוזרים הדברים לסודו של אליעזר עבד אברהם, השליח לגשר בין הזקן והזקנה לבחור והבתולה, שהרי הוא-הוא ה"חניך" של אברהם אבינו^{מב} (והוא אחד מ"שני נעריו"^{מג}). בשליחות אליעזר מכניס אברהם את עבדו וכולל אותו בעצמו – כאשר הוא יוצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך^{מד} – ובכך מכשיר אותו לגלגוליו העתידיים, עד משיח בן דוד^{מה} (ובמושגים של הפרק הקודם, אליעזר הוא סוד ה"בת קול", ה"פסיעה לבר", שהיא שרש המלכות בבינה, וד"ל). שלמות גילוי האלקות בעולם תלויה ביחוד הדורות הזה, והרמז: **אברהם-שרה אליעזר יצחק-רבקה עולה אני פעמים הוי'.**

לו בראשית כב, ג.

לח ראה שיעור י"א חשון השתא – נדפס בגליון הקודם – וש"כ.

לט בו שוכן מט"ט (ראה מגלה עמוקות רנב אופנים אופן יד. ובכ"מ) שנקרא "נער" (יבמות טז, ב; זהר ח"א קכו, א; זהר חדש פו, ב).

מ אל עולם הקבלה (מהדורת בית אל) פ"ח עמ' 149-151. מא הובא בלחיות עם הזמן ח"ד עמ' ריג.

מב ראה בתנחומא, ב"ר, תרגום ירושלמי ורש"י עה"פ בראשית יד, יד. וראה גם פנים אל פנים פ"ד.

מג פרקי דר"א פל"א; ויקרא רבה כ, ב (ובכ"ד), וכן הוא בת"ע עה"פ בראשית כב, ג.

מד בראשית רבה ט, ז; ויקרא רבה יז, ה. ובכ"מ.

מה ראה ששעשועים יום יום לפרשת לך לך (עמ' מז).

הכח לצמצם את המשכת ה"קול" הכללי להשפעה מסוימת בה מעוניין האדם (עושה, כבוד וכו') – אלא שאברהם זכה ל"בת" ש"בכל" שמה" והיא כוללת ומכילה את כל המדות (כאשר "כל" נופל על לשון "קול"). הפירוש השני הוא שאברהם לא

מבקש עבור עצמו אלא עבור הכלל – השפע של הכל-הקול הוא מחלק לכולם, כל אחד ואחד לפי המצטרך לו.

בהקשר של פער הדורות, ניתן להבין מהקדושת לוי כי ה"זקנה" שחידש אברהם קשורה לכח האין סופי ואברהם מסוגל להעביר אותו גם לדור הבא, המצומצם-הקטן יותר.

חנך הזקן את הנער

את יכולת ההכלה והצמצום של האין סוף בתוך כלי אפשר לתאר במטבע לשון נוסף, בו משתמש הרב^{לד} כדי להגדיר את אופי הפעולות שיש לעשות כדי להביא את המשיח – "אורות דתהו [אבל] בכלים דתיקון". כך, **"ואברהם זקן"** בגימטריא **תהו** אך הוא "בא בימים" (ובעל כח ההכלה של "בכל") ומכניס את התהו בכלים דתיקון. אכן, ברגע שמשמשים במושגים האלו, ניתן להתבונן גם הפוך – התהו מתבטא בדרך כלל דווקא אצל הנער, ואילו הזקן הוא מיושב ומתוקן. החידוש אצל אברהם אבינו הוא שגם בזקנותו הוא ממשיך לעסוק עם מדות הנער ויש בכוחו לחנך אותו ולהכניס את התהו שלו בכלים דתיקון.

הרבי מקוצק פירש^{לה} את הפסוק "חנך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה"^{לו} כאזהרה לזקן שלא יחדל מלעשות בחינוך-עצמי, מעיסוק

לד שיחת כ"ח ניסן תנש"א.

לה הובא ברמתיים צופים סימן ג אות ח.

לו משלי כב, ו.

ביאורים במזמור ע"ח

בארבעת המזמורים יחד יש 156 פסוקים, **יוסף-ציון**, 6 פעמים **הוי'**, והערך הממוצע הוא **הוי' אחד (טל)**. 156 ועוד **משכיל לאסף משכיל לאסף משכיל לאיתן האזרחי משכיל לדוד** = 2864 = 8 פעמים **משיח** (משיח הוא בחינת 8 כנודע) – סגולה לביאת המשיח!

אביעה חידות

(ב) אָפְתָּחָה בְּמִשְׁלַל פִּי אֲבִיעָה חִידוֹת מִנִּי קֶדֶם. "אביעה" פירושו אדבר, כמו "יום ליום יביע אומר", דבור כמעין הנובע². "אביעה" ראשי תבות ארבעת העולמות, אצילות בריאה יצירה עשיה, הרמוזים בפסוק "כל הנקרא בשמי ולכבודי [עולם האצילות] בראתיו [בריאה] יצרתיו [יצירה] אף עשיתיו [עשיה]". בארבעת העולמות ה' מביע' את עצמו באופנים שונים, הבעה שיש בה נביעה מן המעיין העליון. "אביעה חידות מני קדם" – ארבעת העולמות מכונים חידות, מלשון אחדות ויחוד, והם נובעים "מני קדם" דהיינו מ"אדם קדמון"¹.

עדות ביעקב

(ה) וַיִּקַּם יַעֲקֹב בְּעֵקֶב וַתִּזְרַח שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אַבְרָהָם לְהוֹדִיעַם לְבְנֵיהֶם. הראב"ע

ג ובספר השרשים שרש נבע: "וכן נקרא הדבור בלשון הזה לפי שהוא נובע כמים מהמקור".
ד ראה עוד: סוד ה' ליראיו עמ' קסב. אל עולם הקבלה פרק ח הערה 36.

לכבוד יום ההולדת של הרב, כח חשון (יום היחן בשנה), ערכנו ליקוט ביאורים ראשון על פרק התהלים החדש שלו. בברכת "אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי".

משכיל לאסף

מִשְׁכִּיל לְאֶסְף הַאֲזִינָה עַמִּי תוֹרְתִי... "משכיל לאסף" רומז על חכמה-השכלה בעניין "אסף". **אסף** הוא אסיפה, צמצום ורכוז, אך גם נוטריקון **אין סוף**. ההשכלה הגדולה היא כיצד האין סוף מצטמצם לתוך סוף, בלי גבול בגבול. כבר בביהמ"ק הקב"ה "צמצם שכנתו", אין סוף בתוך סוף מוגבל, אך לעתיד לבוא הגילוי הזה יהיה בכל מקום ובכל זמן ובכל נפש מישראל¹. יש בתהלים ארבעה מזמורים הפותחים ב"משכיל", ויש לכוון אותם כנגד ארבע אותיות שם הוי' ב"ה. מזמורים ע"ד ע"ח פותחים "משכיל לאסף", כנגד חכמה ובינה, אותיות **ייה** בשם הוי', "תרין ריעין" (החכמה והבינה בהשכלה זו של "אסף"). מזמור פ"ט "משכיל לאיתן האזרחי", כנגד ו בשם הוי', איתן האזרחי הוא אברהם אבינו, בעל מדת החסד המוליכה את כל המדות. מזמור קמ"ב "משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה" כנגד המלכות, ה אחרונה בשם הוי', שהרי דוד הוא המלכות².

א התועודות א' כסלו תשע"ח.
ב סעודת ר"ח כסלו תשע"ח.

גלגול של מנהיג בני אפרים הראשון, ותיקונו יהיה במשיח בן יוסף-אפרים. בני אפרים ובן כוזיבא הם 'משיח דתהו', הרבה אור ומעט כלים, רצון עז עם בטחון מופרז אך בלי מספיק כלים של שכל. אכן, יחזקאל הנביא החיה את בני אפרים¹, כלומר עשה להם תיקון כך שבפעם הבאה יוכלו לעבור מהרצון דרך השכל עד לביצוע בפועל, כמו התיקון שעושה משיח בן דוד בתפילתו על משיח בן יוסף שלא ימות².

לחם אבירים

(כג) וַיֵּצֵא שְׁחָקִים מִמַּעַל וַיְדַלְתִּי שְׁמַיִם פְּתוּחִים.
(כד) וַיִּמְטֵר עֲלֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיִּדְגְּנוּ שְׁמַיִם וַיָּתֵן לָמוֹ.
(כה) לָחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צִידָה שָׁלַח לָהֶם לְשֹׁבְעַ.

המן נקרא "לחם אבירים" מפני "שנבלע באבירים" או "שמלאכי השרת [אבירים] אוכלים אותו"³. ומבואר ש"איש" זה משה רבינו – שבזכותו ירד המן – שבהיותו בהר סיני "לחם לא אכל" היינו שלא אכל את המן כפי שנעשה מזון גשמי אלא כמו שהוא כלחם אבירים שמלאכי השרת אוכלים⁴. המן הוא סוד האמונה, "מן הוא" אותיות אמונה, ואכילת המן היינו שהאמונה 'נאכלת' בפנים המודעות, בזכות משה "רעיא מהימנא" (הרועה-מפרנס את האמונה שתומשך בדעת פנימית). מכח האכילה של משה את המן כ"לחם אבירים", הוא הנחיל אותו לכל ישראל, לחם אבירים אכל איש = ישמח משה, "ישמח משה במתנת חלקו" ואת החלק הזה הוא נותן בעין יפה לכל ישראל (במיוחד בשבת קדש שאז האכילה היא ללא מותרות, כמו המן הנבלע באבירים)⁵.

פירש: עדות אלו המצוות שטעמן גלוי, ותורה אלו המצוות שטעמן נסתה. והמלבי"ם פירש: עדות אלו סיפורי התורה המתאימים גם ל"יעקב", המוני העם, ו"תורה" היינו הלימודים והסודות הגנוזים בתורה, השייכים לגדולים. ובחסידות מפורש⁶: יש דרגת יעקב (י עקב), ודרגת ישראל (לי ראש). מה שמתגלה ביעקב הוא "עדות", דהיינו "הארה בעלמא, כמו עדות על הדבר", גילוי המציאות ולא המהות, ואילו בישראל מתגלה עצמות התורה, גילוי המהות.

ויש לפרש בנוגע לתפלה: תפלת שחרית שתקן אברהם אבינו נקראת עמידה ("וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה"). תפלת מנחה שתקן יצחק אבינו נקראת "לשוח", לשון השתחויה (כמו "בן תשעים לשוח"). בכל תפלה יש את עצם העמידה, בחינת אברהם; יש השתחויה, "כורע בברוך", בחינת יצחק; ולבסוף קימה, "זוקף בשם", כנגד יעקב אבינו, "ויקם עדות ביעקב" (יעקב הוא התפארת, שייך לשם הוי', שם הרחמים, וזהו "זוקף בשם"). "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל" – עמוד התורה של יעקב אבינו מאיר באור בהיר למי שקם בתפלה להעיד על אחדות ה'!

בני אפרים

(ט) בְּנֵי אֶפְרַיִם גּוֹשְׁקֵי קֶשֶׁת הִפְכוּ בַּיּוֹם קָרְבַּ. מעשה בני אפרים מוזכר גם בספר דברי הימים⁷. לפי חז"ל, בני אפרים יצאו ממצרים קודם הזמן⁸, וכפירוש רש"י כאן "שיצאו ממצרים בזרוע לפני הקץ ובטחו בגבורתם ובחצייהם וסופם הפכו לנוס ביום קרב". בני אפרים נמנים עם "דוחקי הקץ" שנכשלו, יחד עם בן כוזיבא (הוא בר כוכבא שהכויב)⁹, ולפי האר"י בן כוזיבא הוא

י לפי גלגולי נשמות לרמ"ע. סדר הדורות ערך עבדון בן הלל שנת ב"א תת"ג.

יא ראה בהרחבה שיעור ב' חשון תש"פ, אמונה ובטחון 27. יב יומא עה, ב.

יג ראה לקו"ש ח"ד פרשת בהעלותך (עמ' 1037 בשולי הגליון).

יד להרחבה ראה מעין גנים פרשת עקב.

ה לקו"ת וזאת הברכה צד, ד.

ו שיעורים והתוועודיות תשע"ג ח"ג עמ' רצה.

ז דברי הימים א פ"ז.

ח סנהדרין צב, ב.

ט שיר השירים רבה ב, א (t).

הניגון מוקדש לכבוד:
הנינה חיה מושקא דיקשטיין תח"י
ולכבוד חתונת משפחות מישלובין-שפירא

ניגון

501 | כ"ה סיון תשפ"א

הסיפור החסידי

ר' מעשיל גלבשטיין | קוצק-ליובאוויטש-ירושלים

ר' הלל משה מעשיל גלבשטיין נולד בביאליסטוק בד' כסלו תקצ"ד, לאביו ר' צבי הירש שהיה תלמיד חכם ועסקן. בצעירותו נעשה לחסיד קוצק נלהב, ופעמים מספר נסע לקוצק בלא ידיעת הוריו. נשא את בתו של רבי אליהו מסוקולקה, מחשובי חסידי קוצק שבעיר. ר' מעשיל ישב בקוצק עשר שנים, והתקרב מאוד לרבי מנחם מנדל מקוצק ולרבי יצחק מאיר מגור (חידושי הרי"ם). באישורו המיוחד של ה'שרף' מקוצק נסע לליובאוויטש, ללמוד מדרכה של חסידות חב"ד. ר' מעשיל נשאר בליובאוויטש כחצי שנה כשאדמו"ר הצמח צדק מקרב אותו מאוד, וגם לאחר חזרתו לקוצק, שמר אמונים לבעל הצמח צדק. לאחר פטירת הרבי מקוצק, המשיך לנסוע לרי"ם מגור, עליו התבטא "מורי ורבי גאון הגאונים קדש הקדשים", ומסופר שהרי"ם אמר עליו "אם לא השקיע עצמו בקבלה היה מגיע ללמדנות של השאגת אריה". לאחר פטירת ה"חידושי הרי"ם" וה"צמח צדק" בשנת תרכ"ו (בהפרש של שלשה שבועות), החליט ר' מעשיל לעלות לארץ ישראל. בשנת תרכ"ט הגיע לירושלים, והיה הנציג הראשון של חסידות קוצק בארץ. הוא סבל אמנם מרדיפות (בשל היותו קוצקאי) אך גדולי ירושלים כהאדר"ת, בעל ה"תורת חסד" והשדי חמד, התפעלו מגאונותו ומחריפותו. כאן עסק רבות בתפילות לקירוב הגאולה, וגם במצות שמירת המקדש אותה ראה כסגולה גדולה לכך, כפי שכתב בספרו הנודע "חשכנות לאביר יעקב". הוא נודע גם בהתנגדותו החריפה לחידוש התכלת בידי הרבי מראדזין, וכתב עוד ספרים בנגלה ובנסתר, כשהוא בולל את כל חלקי הפרד"ס. נפטר ביום כ"ד חשון תרס"ח בהיותו בעיר חברון, ושם הובא למנוחות בחלקת חב"ד.

לו. התורה היא עניין רציני, ולא נועדה לכל פרחח... אך לפני שהספיק להכות בא אליו ר' מעשיל, שהבחין בכעסו, בהצעה: אתה תאמר לי כל סוגיה שתמצא בש"ס, תן לי כמה רגעים ואשמיע 'פלפול'. הגאון עשה כדבריו, ואחרי שעמד הנער במבחן, הודה שאכן מותר וראוי לו ללמוד...

גם בבגרותו, כשכבר נודע כגאון וחסיד מפורסם, לא עזב את השוכבות וההעזה שאפיינו אותו כילד. לאחר שנתקל בכתבי חב"ד והתפעל מהם, לא היסס לגלות זאת בפני רבו רבי מנחם מענדל מקוצק ולבקש את אישורו ללכת לאדמו"ר הצמח צדק. הרבי מקוצק, לתמיהת החסידים, אכן הסכים לתוכניתו, כשהוא אומר "מענדל מענדל

כשהיה ר' מעשיל צעיר, כבר היה גאון גדול הבקי בש"ס מגיל עשר. אך הגאון היה בכל זאת ילד, ובנוסף לכך שובב גדול. לעיתים היה מבלה את היום כולו בתעלולים שונים ומשונים, ולאחר מכן יושב בבית המדרש לילה שלם ולומד תורה. מסופר שפעם הזדמן לחתונה בעיר הגאון הנודע ר' אייזל חריף, שם ראה את הילד מעשיל שהרבה לשתות ולשמח את המוזמנים... בתום החתונה, התגנב הילד לבית המדרש ולמד שם בהתמדה. לפנות בוקר, כשכונס הגאון להתפלל, ראה את הילד וגמרא פתוחה לפניו, וכמעט סטר

הועיל הדבר, וכשחזר הגאון לביתו העיר: מסתבר שמשנה מי הוא האומר...

ר' מעשיל מביא ליסטוק היה דבוק מאד ברבותיו הצדיקים, אותם המשיך לראות גם בחלומותיו, אך היה אדם עצמאי עם דרך משלו שלא חת מפני איש. הרבי מליובאוויטש, העריך אותו מאוד, הדגיש את קשריו לליובאוויטש ופעל להנצחתו. במיוחד, על שמירת המקדש, המצווה אליה התמסר כל כך ר' מעשיל, מסר הרבי מספר שיחות בהן צידד במידה רבה בפסיקתו כי מצוות שמירת המקדש נוהגת גם בזמן הזה.

על פסק הרמב"ם במצווה זו (בו נתמך גם ר' מעשיל), מביא הרבי קושיה פשוטה: שמירת המקדש לדעת הרמב"ם קשורה בכבודו, ולא נועדה להגן עליו מפני גנבים ופולשים. מדוע אם כן הוא פוסק כי חובת השמירה היא בלילה ולא ביום? והתירוץ לכך הוא, כי ביום כבוד הבית מתבטא בעצם העבודה. בלילה, עת הבית עומד ריק ודומם, יש צורך בשמירה כדי לבטא את כבוד המקדש תמיד. כשמבינים כך את מצוות השמירה, מתבהרת עמדתו של ר' מעשיל במלא עמקה: דווקא עכשיו, כאשר בית המקדש חרב ושומם מעבודה, מקבלת מצוות השמירה חשיבות כפולה ומכופלת.

ברוחניות, מסמל הלילה את הגלות, החושך והבלבול, בכלל ובפרט. כשהגלות גוברת, מתעמעמת היכולת להבחין בשכינת ה' בעולם, והייאוש מזדחל אל הלב, דווקא אז יש לעמוד על המשמר ולזכור את נקודת הקדושה. השמירה מפני הסח הדעת, נובעת מאמונה גדולה בבואו של היום הגואל. אולם לא רק אמונה וייחול יש כאן: כפי שלימד ר' מעשיל, בכח השמירה על מקום הקודש, גם הבית והעבודה עוד ישובו למקומם, במהרה בימינו אמן.

הסכמה ברוח הקודש

בראש הספר משכנות לאביר יעקב מופיעה הסכמה מאת "כ"ק איש האלקים בוצינא קדישא

לגזירה שוה", ור' מעשיל יצא לליובאוויטש. כשהגיע לשם, לא בזבז את זמנו בהקשבה לחסידים או בהמתנה לשמיעת חסידות מפי הרבי, ופנה ישר אל חדרו הפרטי של הצמח צדק. הרבי למד אז בחברותא עם בנו וממשיך דרכו המהר"ש, ור' מעשיל נכנס לחדר והצטרף בטבעיות לשיעור. בן הרבי נדהם ורצה לסלק את הטרדן, אך הצמח צדק הורה להניח לו. במשך מחצית השנה הבאה השתתף ר' מעשיל בשיעורים הללו, ורישומם ניכר עליו עד סוף ימיו. הוא המשיך להתכתב עם הצמח צדק ובניו, התפלל בנוסח האר"י כמנהג חב"ד וראה בצמח צדק את רבו המובהק.

כבר אז הביע את רצונו לנסוע לארץ ישראל, והצמח צדק שלח אתו לשם מספר שליחויות. באותה עת רמז עליו כי יש בו ניצוץ משיח, וגם צדיקים אחרים עמם נפגש בדרכו לארץ ישראל הטילו עליו להשתדל שם לקירוב הגאולה, כמו שאמר לו רבי יעקב אריה מרדזימין "לא תשקוט מהתפלל שם שיבוא משיח". מעניין לציין, כי באחד ממכתביו כותב ר' מעשיל לצמח צדק "... וכל שכן האנשים הדבוקים באהבתך, ואומרים כי הרבי הוא בחינת משיח כפי המנהג..."

לשליחות שהטילו עליו הצדיקים התמסר בכל כוחותיו, בעיקר בניסיון לייסד משמרות על מקום המקדש. בחידוש המצווה ראה ר' מעשיל חשיבות הלכתית וסגולית גדולה מאוד, ורצה לקרב באמצעותה את ביאת המשיח. כהתחלה גייס ר' מעשיל מניין מתלמידיו, והגיע להתפלל בכותל בקביעות בשבתות וחגים (דבר שהיווה חידוש אז, והצריך אומץ מול השלטונות שלא ראו זאת בעין יפה). את חלקי השולחן והכסאות הטמינו התלמידים בבגדיהם והקימו אותם בסמטת הכותל עצמה, ואת הפמוטים נשא משרת נוכרי שנושכר לשם כך במיוחד.

בזקנתו נהג ר' מעשיל באדמו"רות, קיבל פתקאות ופדיונות ופעל ישועות. מספרים כי היתה לו סגולה מיוחדת שנהג לומר למען מקשות לילד, ופעם כשלא היה בבית ניסה אחד מבניו לומר במקומו את הסגולה שלמד בעל פה. הפעם לא

ראה אותו לוי את הצמח-צדק בחלום כשהוא אומר לו "סע לירושלים לקיים שליחותי". החלום שחזר שלשה לילות השאיר רושם עז על הלוי, עד שהחליט לקום ולעלות מיד לירושלים. לצערון, בבואו לירושלים לא מצא בה אף יהודי העונה לשם "הלל משה"... והנה, לאחר כשנתיים, בשנת תרמ"ד, שמע הלוי בקריאת התורה את הגבאי אומר "יעמוד ר' הלל משה מעשיל בן ר' צבי הירש", והנה ר' מעשיל גלבשטיין ניגש ועולה לתורה. אז הבין כי ר' מעשיל הוא הוא "הלל משה" שאליו נשלח. פנה הלוי לר' מעשיל וספר לו את דבר השליחות. בתחילה התקשה ר' מעשיל להאמין לדבריו, עד שהלוי קפץ ונשבע לפני ארון הקדש בערב יום-כיפור שדבריו אמת. ר' מעשיל החל להתעמק בדברי רבו הצמח צדק וברמזים ששלח לו, וראה שכל דבריו מכוונים למצות שמירת המקדש, שבה עסק ר' מעשיל מאז עלותו לירושלים ועליה כתב את ספרו "משכנות לאביר יעקב" בשנת תרמ"א.

ר' מעשיל מסיים שכיון שהדבר נוגע לכלל ישראל מצא לנכון לפרסמו. וכדי לאמת את הדבר, הזמין כמה וכמה מחכמי ירושלים אשר גבו עדות מאותו הלוי לאחר שאיימו עליו שיאמר רק את האמת, וכתבו את הדבר וחתמו...

[להרחבה: משכנות לאביר יעקב מהדורה חדשה, בתחילת הספר (מנכד המחבר) ובסופו (מהסופר בצלאל לנדוי). תשורה משמחת נישואי משפ' סטולין תשס"ד. תשורה משמחת נישואי משפ' אברמוביץ תשס"ה.]

הגאון האמתי... ר' מנחם מענדיל זצוק"ל, הרבי הגדול מחסידי חב"ד". למעשה, הצמח צדק כבר היה בעולם האמת ולא כתב הסכמה לספר. אך גוף ה"הסכמה" היא סיפור שכותב המחבר, וזהו בקצרה:

הרב גלבשטיין שהה אצל הצמח צדק בשנים תרי"ב-ג. מאוחר יותר, בשנת תרט"ז, הגיע לצמח צדק יהודי אחד, ששמו לא ידוע לנו, ונתן לרבי פתקא כנהוג. משקבל הרבי את הפתקא, שאל את האיש האם הוא לוי, והיהודי השיב שכן הדבר. אמר לו הרבי: יש לי איזה ענין שאיני יכול למסור ביד שום אדם אלא בידך, בשביל איזה מצוה גדולה שעשית, והזהר שלא תאמר דבר זה אלא לאיש שאומר אליך. יגיע זמן שתהיה בירושלים, בערך בשנים תרמ"א-תרמ"ד. שם עליך לחפש איש ששמו הלל משה בן ר' צבי, ובשנת תרמ"ד תכיר אותו היטב ותאמר לו כל מה שתשמע מפי. כדי להוכיח לאותו הלל משה שאכן אני שלחתי אותך אליו, אמור לו שהוא היה אצלי לפני כמה שנים, כשעוד לא היתה לו חתימת זקן. וכך עליך לומר לו בשמי: הוא יחדש רזי תורה, שעל זה נאמר "הנחמדים מזהב ומפז רב", ו"אמת מארץ תצמח", וכשישמעו בני ישראל בקולו אז תצמח הישועה". ועוד הוסיף הצמח-צדק כמה רמזים סתומים. לבסוף הניח ידיו על ראשו של ה"לוי" ואמר "אני מברכך שתצליח בשליחותי לעבוד עבודת לויים בבית המקדש". היהודי שמר את הדברים בלבו ולא סיפרם לשום אדם בעולם.

מאז, עברו שנים רבות. בסוף שנת תרמ"א,

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

איך מתפללים

סביבי יש ב"ה הרבה בחורים שמתפללים באריכות וכו' וזה מעורר גם אותי, אבל אני לא יודע מה אני אמור לעשות בתפילה. איך מתבוננים? מה המטרה? האם ומה אני אמור להרגיש בתפלה?

מענה: העיקר – להרגיש

שאתה עומד לפני השם יתברך שומע תפלה ושוֹפך את לבך אליו, "דע לפני מי אתה עומד", "ואשפך את נפשי לפני ה'" (עיקר כוונת התפלה המעכבת גם לפי הלכה). צריך להתפלל בפירוש המלות (כסופר מרגליות...). לא לחשוב שאתה מתפלל באריכות, עצם המחשבה היא חיצונית גמורה...

ישוב הדעת בשביל הפצת המעיינות

ב"ה אשתי ואני מתעסקים בכמה פרויקטים של הפצת המעיינות וקירוב ורואים ברכה בעמלינו. נשמח להכוונה להמשך הדרך וכן לעצה איך לאזור כחות ולהמשיך במלאכה בלי רפיון ובלי שזה יבוא על חשבון הבית והמשפחה.

מענה:

העיקר, כדי להצליח בהכל, וגם כדי שיהיה לכם הזמן הנחוץ להפנות לבית ולגידול המשפחה לתורה ולחסידות בשמחה – הוא ישוב הדעת.

איך מגיעים לישוב הדעת? על ידי לימוד חסידות 'אליבא דנפשיה' [ומה טוב בשיעורים/

חברותות קבועים], התבוננות בהשגחה הפרטית של השם יתברך בכל פרטי חיי היום-יום, ותפלה מתמדת בלב לה' שיוליך אתכם בדרך הישרה לפי רצונו יתברך (היו צדיקים ששיננו לעצמם, תוך כדי עיסוקם, גם בחולין ביום-יום, את המשפּט-תפלה "נחני בדרך אמת") ושכל מעשיכם יהיו לשם שמים (לעזור לעם ישראל ולאנושות כולה).

תמשיכו לעלות בקדש "מחיל אל חיל" [כאשר מקיימים כל מעשיך יהיו לשם שמים אזי גם דברי הרשות, החולין, עולים ונכללים בקדש ממש – חולין שנעשו על טהרת הקדש].

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

יום הפֶּדָת!

"יום הפֶּדָת אַתָּה..."

האמת היא, שְׁבִמְבֹט ראשון נראָה אֶפְלוּ הַפּוּךְ. אַתֶּם בְּטַח זוכרים למי חָגְגוּ בַתּוֹרָה יוֹם הַלְדָת – לַפְרָעָה... אַת "יוֹם הַלְדָת אַת פְּרָעָה" הוּא חָג בַּתְּלִית שֶׁר הָאוֹפִים וְהַחֲזֵרֵת שֶׁר הַמְשָׁקִים. מָה אֲנַחְנוּ כֵּן מְכִירִים אֶצְלָנוּ? עִיּוֹן בְּלוּחַ הַשָּׁנָה שְׁלָנוּ יִצְבִיעַ עַל יוֹם יָא מֵרַחֲשָׁנוּ, יוֹמָה שֶׁל רַחֵל אֲמִנוּ, וְעַל לֵג בְּעַמָּה, יוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי, אֲבָל שְׁנִיָּהֶם מְצִינִים בְּעֵקֶר אַת יוֹם הַהֶסְתַּלְקוּת מֵהָעוֹלָם, לֹא אַת הַלְדָה. יוֹצֵא מֵהַכֶּלֶל הוּא מִשֶּׁה רַבִּינוּ, שְׁיוֹם הַלְדָתוֹ מְצִין בְּזַבְאָדָה, אֲבָל לֹא נִשְׁפַח שְׁיוֹם זֶה הוּא גַם יוֹם הַהֶסְתַּלְקוּתוֹ.

בְּכֶלֶל, אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שְׁהַנְשָׂמוֹת לַפְנֵי יְרִידָתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה, הַנְּמוּנָה, זוֹכוֹת לְחֶסֶת בְּצֶל הַשְׂכִּינָה וְלַהֲנוּת מִקְרָבָה גְּדוֹלָה לַה' יִתְבָּרַךְ. יְרִידַת הַנְּשָׂמָה אֶל תוֹךְ הַגּוֹף וְהַלְדָה, כָּאִן לְעוֹלָם שְׁלָנוּ, אִינָה חֲזוּיָה טוֹבָה עֲבוּר הַנְּשָׂמָה. הָעוֹלָם עֲבוּרָה הוּא מְקוּם זֶר וּמְנַכָּה, מֵרַחֵק מֵה', כִּן שֶׁלֹּא

"תַּעֲבֹד עִי, כִּן כַּמֶּה אֲתַרְבֵּי?"
 "כִּן לְבַח יִצְחָק!"
 "אֲמַתְּ תַרְבִּיבֵי כִן לְמִנְיָנוּ?"
 "כִּיֹּסִי רַחֵלִי כַּמֶּה"
 "לֵן, הֵן אֲתַרְבֵּי בְּכִר כִּן לְמִנְיָנוּ"
 "לֵן, הֵן אֲתַרְבֵּי בְּכִר כִּן לְמִנְיָנוּ!"
 "לֵן, הֵן אֲתַרְבֵּי בְּכִר כִּן לְמִנְיָנוּ!"

שְׁלוֹם יְלָדִים!

יוּוֹ, יוֹם הַלְדָת. אֲנִי לֹא מְכִיר יְלָד שֶׁלֹּא מְחַכֶּה לְיוֹם הַזֶּה... אֶצְלִי, כְּבָר חֲדָשׁ לַפְנֵי הַתְּאָרִיךְ אֲנִי מֵתְחִיל לְהִתְרַגֵּשׁ, לְסַפֵּר אֶת הַיָּמִים. אֲנִי גְּדֹל בְּעוֹד שָׁנָה וּמֵתְקָרֵב בְּצַעַד נוֹסֵף אֶל הַמְּבֻגָּרִים. וְשֶׁלֹּא נִשְׁפַח, בְּיוֹם הַזֶּה אֲנִי מְקַבֵּל מֵתַנּוּת, נִעְרָה אַרְוַע עִם הַחֲבָרִים בַּכֶּתֶה וְגַם בַּבַּיִת, בְּחִיק הַמְשָׁפָחָה. בְּקִצּוֹר, אֲנִי זוֹכֶה בּוֹ לְהִמּוֹן תְּשׁוּמַת לֵב, וְהַתְּחוּשָׁה הַחֲזָקָה שְׁלִי הִיא שֶׁ... שְׁזָהוּ הַיּוֹם שְׁלִי!

הֵאֵם בַּתּוֹרָה יוֹם הַלְדָת מְצִין כְּאַרְוַע שְׁנָהוּג לְחָג אוֹתוֹ?

בַּשְּׁתוּף מִסּוּדוֹת תּוֹרַת חַיִּים בְּרֵאשׁוֹת הַרֵב יִצְחָק גִּינְזְבוּרְגַּ כְּתִב הַרֵב שִׁילָה אוֹפֵן, מִשְׁפִּיעַ חֲסִידֵי בַת"ת תּוֹרַת חַיִּים בִּירוּשָׁלַיִם

מקיים התניעצות בנושא. רגע, עם מי צריך ה' להתניעץ? מי בכלל יכול ליעץ לו? תשובה: אנחנו, נשמות ישראל, כל אחד ואחד מאתנו!

שתבינו: התניעצות של ה' היא דבר רציני, 'על אמת', לא סתם הצגה. זה אומר לי, שההתניעצות שלו עמנו כוללת חשיפת כל התכניות, כל מה שעתידי לקרות בעולם, מיום בריאתו ועד ליום זה והלאה. כל העבר, כל ההנהגה וכל העתיד – הכל מנח על השלחן. לה' חשוב לשמע את דעתנו. כמובן, הוא בסוף זה שמחליט, אבל חשובה לו הדעה שלנו.

נו, ומה אתם חושבים היתה דעתנו? פשוט 'נדבקנו' בהתלהבות של ה' מהתכנית ומיד הרמנו את האצבעות לאות הסכמה. גם לנו יש תאווה שה' ישכן בעולם. אבל הספור לא מסתיים כאן. זה היה רק שלב א. השלב הבא הוא המעבר מתכנון לבצוע. ומי מתנדב לרדת למטה? שוב מצביעות הנשמות לאות הסכמה. אנחנו יורדות! זו השליחות שלנו! כל אחד ואחת מאתנו החליט לקבל על עצמו את השליחות המיוחדת לו בעולם. הוא חתום עליה. ומה עם כל הקשיים וההתמודדויות? אף על פי כן!

מלאכי אביר

ברגע זה, לאחר שהנשמות נותנות אור ירק להחלטת ה', הן יורדות אל

כל כך ברור על מה כל החגיגה... אגב, אתם יודעים מה הדבר הראשון שעושה התינוק מיד בשניה שנולד? נכון, הוא מתחיל לבכות, וזה פנראה לא סתם... אז אולי חגיגות יום ההולדת מיתרות? אולי הן מיעדות רק לשמח ילדים קטנים?

תחלת פאסח

אתם יודעים מה הבעיה? אני באמת לא בסדר אתכם, כי התחלתי את הספור רק מהאמצע. אני מתכוון לספור של הנשמה, של הירידה שלה אל העולם. אז מה באמת הספור המלא? הוא מתחיל עוד הרבה-הרבה לפני שנברא העולם. אתם מזמנים לצאת יחד אתי למסע אחרה במנהרת הזמן. ליתר דיוק, זהו מסע אל מחוץ לגבולות הזמן, כי לפני שנברא העולם עוד לא היה בכלל זמן... לא היה עדין עולם, אבל, נתפלא לשמע, נשמות עם ישראל כבר היו. איך זה יכול להיות? פשוט, כי הן חלק בלתי נפרד מה'. הן "חלק אלוהי ממעל ממש", ולכן גם אם עדין לא נברא עולם – אנחנו כבר שם. ואז עולה ברצונו של ה' הרעיון הנועז: לברא את העולם. יש לה' חשק עצום לשכן במקום הנמוך הזה, בעולם גשמי. ה' רוצה "דירה בתחתונים"!

התולדות ארלית

מה עושים? לא תאמינו, אבל ה'

הרבה תשומת לב מכלם, אבל נזכר את העקר: אנו מקבלים כחות ביום הזה, ולכן אני גם יכול לתת המון תשומת לב. למשל, לברך אחרים. הרבי מליובאוויטש הורה לכל ילד (ומבגר) לנצל את המזל הגובר ולקיים ביום זה התועדות חסידית הכוללת אמירת דברי תורה וקבלת החלטות טובות על עצמו.

וביום הולדת של צדיק? המזל גובר בו שבועתים. זו הסבה לכך שמרגע הופעת תנועת החסידות, שהחלה להאיר את העולם באור פנימיות התורה, התחיל יום ההולדת לקבל משמעות חדשה. פתאום אנו מתחילים לחגג ימי הולדת. ח"י אלול, יום הולדת הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן, הופך להיות היום המרכזי בחדש אלול, והולדת הרבי מליובאוויטש ביום יא ניסן הופך ל"יום הבהיר". מזלם גובר, ועמו המזל של כלנו.

שנזכה – כל אחד ביומו – למזל גובר ומאיר!
שבת שלום ומברך!

5?

העולם ונחבטות בקרקעיתו. כן, זהו הרגע בו נכנסת הנשמה אל תוך הגוף. זהו יום הולדה, ואז... מי כבר זוכר את מה שהיה... אפלו את התורה שלומד התינוק במעי אמו אנו שוכחים ברגע היציאה לאויר העולם. כאן בעולם כשקשה – קשה...

איך נזכרים באותה החלטה? איך תרגנו הנשמה שלנו את הרצון לבצע בעולם את השליחות? בכל דור שולח ה' צדיקים בעלי זכרון חזק במיוחד, כאלו שלא ממש שכחו את אותה החלטה. אותם צדיקים אינם מתבלבלים. הם חדורים במטרה, ודואגים כל העת להזכיר לנו אותה.

ומה קורה ביום ההולדת? בתלמוד הירושלמי מובא כי ביום זה מזלו של האדם גובר. מזל הוא משהו שמתחיל את זכרון שכמעט נמחק לגמרי מאתנו, ורק מטפטף אלינו מדי פעם, מקבל ביום זה רענון רציני. כמו פצוץ בצנור מים, גוברת נזילת המזל ביום ההולדת, והנשמה מקבלת בו כחות מיחדים, חשק מחדש לקיים השליחות שלה.

אז נכון, ביום ההולדת אני מקבל

מעמד האשה

הוא אחד הנושאים המעסיקים את האנושות בעידן המודרני בכלל, ואחד ה'אתגרים' בפניהם עומדים נאמני-התורה בפרט. הרבי מליובאוויטש הדגיש כי יש שרש אמיתי לעלית מעמד האשה, שצריכה להתבטא בקדושה בשוויון האשה בכל תחומי עבודת ה' – תורה, תפלה, גמילות חסדים, חסידות ושליחות – באופי הצנוע והכשר המתאים לה. אמנם, התנועה הפמיניסטית (לפחות בחלקה) תפסה את תפקידי האשה כרעיה וכאם כ'מנמיכים' את קומתה, כובלים אותה לעיסוקי הבית והטיפול הממשי בילדים ומציבים אותה בעמדה פחותה מול האיש. האם זו טעות? הרי לפי התורה מעלת האשה ויחודה הם היותה "אם הבנים שמחה" – הרה, יולדת, מניקה ומגדלת! אכן, אליבא דאמת, יש בתפקידים אלו גם קושי והגבלה, אלא שמעלת-האשה מתבטאת ביכולת 'לרדת' לתפקידים הללו מתוך אמונה ב"ידידה צורך עליה" ומודעות ל'פיצוי' הגדול, האיך-סופי, הטמון בהבאת נשמות לעולם וטיפולן עד למימוש הפוטנציאל האלוקי שלהן. הרב גינזבורג מרבה לעסוק בעלית מעמד האשה ("עלית המלכות") כחלק מתהליך הגאולה, והשיעור העיקרי השבוע עוסק ביחס בין מעלתה האמתית של האשה להנמכת עצמה המדומה כדי להיות אמה. זהו מאמר-יסוד לכל בת ואשה הרוצה לחיות חיים מלאים ופוריים מתוך אמונה בטוב ה'.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il
רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ר